יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

היינט 8 זייטען

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 149 | Łódź, Sroda, 27 czerwca 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, י"ד תמוז תרצ"ד | № 149

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

וויכטיגע רעגירונגס-בעשלוסען

וועגן דער רעקאנסטרוקציע פון קאבינעט ווערן ערווארט אין די נאנטסטע טעג

קאנפערענצן וועגען פראנצויזיש-פוילישען מיליטערישען בונד

ווארשא, 26. (טעלעפאניש)

מ'ריכט זיך אויף זעהר וויכטיגע פאליטישע בעשלוסען, צו דעם צוועק איז שוין צוריקגעקו־מען פון פיקיליסקי דער מארשאל פילסודסקי. קודם כל הויבען זיך אן די קאנפערענצען מיטן פראנצוי־זישען גענעראל דעקעבער וועגען א פויליש-פראנ־צויזישען מיליטערישען אפמאך. פון דער פוילישער זייט האט שוין וועגען דעם אפמאך געארבייט א ספעציעלע פאך-קאמיסיע אונטערן פארזיץ פון גענ. סאסנקאווסקי. די קאנפערענצע וועלען אבער פאר־קומען אונטער דער אלגעמיינער אנפיהרונג פון מארשאל פילסודסקי. אלס הויפט-אנפיהרער פון דער פוילישער בעוואפענטער קראפט און קריגס־מיניסטער. די געשפרעכען האבען זיך שוין אנגע־הויבען אין בעלוועדער. די געשפרעכען זענען, פער שטעהט זיך, פערטרויליכע. דער אלגעמיינער רעזול־טאט פון די וועט אבער איבערגעגעבען ווערען דער עפענטליכקייט דורך א ספעציעלען קאמוניקאט.

אויסער דער קאנפערענץ מיט גענ. דעקעבער ערווארטעט מען נאך דעם מארשאל פילסודסקי אינערליכע פראגען. די מערדער'שע קוילען האבען ארויסגערי־סען פון דער רעגירונג א פערזאן וועלכער האט אין די לעצטע יאהרען געהאט א גרויסען ווירקונג, אויך אינערליכען לעבען פון פוילען, דער מיניסטער פיע־ראצקי האט רעפרעזענטירט א געוויסען פאליטישען קורס בנוגע די ריכטונגען און נאציאנאלע מינדערהיי־טען, איצט ערקלערען די רעגירונגס-ספערען אז מען דארף פערשארפען דעם קורס בנוגע געוויסע פאלי־טישע גרופען.

דער אויסדרוק דערפון איז דער דעקרעט ווע־גען די איזאלאציע-לאגערען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט שמועסט מען ווע־גען א רעקאנסטרוקציע פון דער רעגירונג און קודם כל וועגען בעזעצען די טעקע פון איבערן-מי־ניסטער. אין די סאנאציע-קרייזען האלט מען אז דער אמט וועט בעזעצט ווערען דורך א מענש, וועל־כער איז ארויס פון דער הארטער מיליטער-דינסט, מיט גרויסער ענערגיע און שנעלער דעציזיע, און וואס קען די אוקראינישע פראגע, וועלכע האט זיך ווידער פערשארפט צוליב די לעצטע טעראריסטישע אקטען. צוליב דעם וואס מען רעדט וועגען דעם אז דער מיניסטער באקאנישעווסקי-קלוקאווסקי זאל רעזיגנירען פון זיין אמט אלס אגראר-מיניסטער, רעדט מען אז ער זאל ווערען איבערן-מיניסטער, באכמעהר דערפאר ווייל מינ. נאקאניעטשניקאוו-קלו־קאווסקי איז געווען א פריינד פון מיניסטער פיעראצ־קי און אנ'אנהענגער פון זיין פאליטישען קורס. אויפן אמט פון אגראר-מיניסטער זאל בעשטימט ווע־רען ה' פאניאטאווסקי. די פליאטקעס געהען אבער נאך ווייטער און מען שמועסט אז אלס פרעמיער זאל בעשטימט ווערען פראפ. סלאוועק.

ווי מען פערזיכערט וועט דער בעשלוס וועגען דער רעקאנסטרוקציע פון קאבינעט אנגענומען ווע־רען אין די נאהענטסטע טעג.

ווארשא, 26. (טעלעפאניש).

ווי ס'איבפארמירט די „גאזעטא פאלסקא" גע־העט אוועק פון דייערע אמטען דער לייטער פון די כערהייטס-דעפארטאמענט אין פאליטישער אפטיילונג פון איבערן-מיניסטעריום ה' קוכארסקי, דער לייטער פון דער זיכערהייטס-אפטיילונג ביים רעגירונגס־קאמיסאריאט ליפקאווסקי.

וועגען כאפען דעם מערדער פון מיניסטער פיע־ראצקי איז בישט ערשינען קיין שום אפיציעלער קאמוניקאט

אעראפלאן פאלט אריין אין פובליקום

6 פערזאן דערהרגעט פיל פערוואונדעטע

בעלגראד, 26 (ספ. טעל.)

א שרעקליכע עראפלאן-קאטאסטראפע איז געכטען געשעהן אויפן פליה-פלאץ ערעק, בעת פליה-פע־מעסטונגען איז אן אעראפלאן אראפגע־פאלען אין פובליקום, דערהרגעט 6 מענשען און 6 שווער-פערוואונדעטע, און דער פאניק וואס איז ענטשטאנען זענען עטליכע צעהנדליג פערזאן פער־וואונדעט געווארען.

היטלער לאכט פון יודישען באיקאט

אזוי זאגט היטלער. נאר פאפען זאגט עפעס אנדערש

לאנדאן, 26 (יט"א טעלעגראפיש).

דער „דוש. קראניקל" פערעפענטליכט אנ' אינטערוויאו מיט היטלער'ן. אין דעם אינטערוויאו לאכט זיך היטלער אויס פון דעם יודישען באיקאט. דער היטלער-רעזשים, האט ער געזאגט — וועט אפהאלטען טויזענד יאהר (נישט מעהר, נישט ווע־ניגער ! – די רעד.) דייטשלאנד קען אויסקומען אהן אויסלענדישע סחורה. בעגען די נישט דיסציפ־לינירטע בירגער וועט אנגענומען ווערען די געהעריגע שריט.

דער פראפאגאנדע-מיניסטער האט ווידער פערבאטען צו פערעפענטליכען דעם וויצע-קאנצלער פאן פאפענס א נייע רעדע.

ווי מ'טיילט אויך מיט, האט קרופ איבער־געריסען מיט די נאציס.

יוגאסלאווישער קעניג אנגענומען די איינלאדונג קיין פאריז

לאנדאן, 26 (ספ. טעל.)

בעת א קאנפערענץ מיטן מיניסטער בארטו, האט קעניג אלעקסאנדער צוגעזאגט, אז אין הערבסט וועט ער מאכען אנ'אפיציעלע רייזע קיין פאריז. אין פאריז האט מען די ידיעה אנגענומען מיט צופרידענהייט.

שטורמיסטען שפאצירען מיט א יודיש מיידעל און מאכען חוזק פון זייערע חברים

פאר דעם „חטא" זענען זיי פערמשפט געווארען צו 2 חדשים תפיסה

לאנדאן, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

דעם „טיימס" טיילט מען מיט פון בערלין, אז צוויי שטורמיסטען זענען פערמשפט געווארען אויף צוויי חדשים תפיסה פאר שפאצירען מיט א יודיש מיידעל.

בעת די שטורמיסטען האבען שפאצירט מיט דעם מיידעל, האבען זיי אנדערע שטורמיסטען אויפ־מערקזאם געמאכט אז זיי וועלען דערפאר בע־שטראפט ווערען. די „אפיקורסים" האבען זיך אויסגעלאכט פון די שטורמיסטען און ווייטער שפא־צירט מיט דער יודישקע.

דאס געריכט האט זיי פערמשפט נישט אזוי ווייט פאר דעם חטא פון שפאצירען מיט א יודיש מיידעל, ווי פאר דעם חוזק מאכען פון די חברים־שטורמיסטען.

רבנים שליסען זיך אן אין הרב קוק'ס אויפרוף וועגען בעפרייען סטאווסקין

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

די רבנים וועלכע האבען נאך ביז איצט נישט אונטערגעשריבען דעם אויפרוף פון הרב קוק וועגען דער אקציע צו בעפרייען סטאווסקי'ן, האבען איצט מיטגעטיילט דעם הויף-קאמיסאר אז זיי שליסען זיך אויך אן אין דער אקציע.

פערמאכט דעם רעוויזיאניסטישען „הירדן"

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

די רעוויזיאניסטישע צייטונג „הירדן", איז געשלאסען געווארען אויף 4 וואכען. ס'איז מעגליך אז אויך אנדערע צייטונגען, וועלכע האבען קרי־טירט דעם סטאווסקי-פראצעס וועלען אויך גע־שלאסען ווערען.

דאלפוס מיט זיין פאמיליע

זענען איינגעלאדען געווארען דורך מוסאליניז

וויען, 26 (ספ. טעל.)

ווי ס'מעלדעט די „רייכס-פאסט" האט מוסא־ליני פערבעטען דעם קאנצלער דאלפוס מיט זיין פאמיליע קיין איטאליען אין זיין ווילע אויף א גאנצען חודש.

דאלפוס האט די איינלאדונג אנגענומען.

אימפאזאנטע לויה פון לעאן פינסקער

געקומען צו קבורה אויפ'ן הר הצופים

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

די לויה פון לעאן פינסקער, וועלכער איז איבערגעפיהרט געווארען קיין ארץ-ישראל פון אדעס, איז געווען א פייערליכע. ער איז געקומען צו קבורה אויפ'ן הר הצופים.

געגען פאפענס רעדע

טרעטען ארויס היטלערס מיניסטארען

בערלין, 26. (ספ. טעל.)

די נאציאנאל-סאציאליסטישע קאמפאניע געגען פאפענס רעדע ווערט ווייטער געפיהרט. אין האמ־בורג איז ארויסגעטרעטען דער מיניסטער געהרינג, מיט א רעדע אין וועלכער ער האט פראטעסטירט געגען פראפאגאנדע מאנארכיסטישע לאזונגען. די אינטערעסען פון דייטשען פאלק, איז העכער פון די אינטערעסען פון „הערשענדען הויז", ער איז אויך שטארק ארויסגעטרעטען געגען די קאטוילישע גייסט־ליכע.

פויליש-ענגלישע האנדעלס-אונטערהאנדלונגען

הויבען זיך היינט אן אין לאנדאן

לאנדאן, 26. (ספ. טעל.)

היינט איז קיין לאנדאן אנגעקומען די פוילישע דעלעגאציע, וועלכע דארף פיהרען האנדעלס-אונטער־האנדלונגען מיט ענגלאנד. די אונטערהאנדלונגען הויבען זיך אן מארגען.

בזה אני מביע תודתי העמוסה לכל אלה אשר השתתפו בחגיגת היובל שנערכה ע"י פקידי הקהלה למלאת לי חמשים שנה וגם למודעי ומעריצי בעד הברכות שברכוני בכתב.

יעקב לייב מינצבערג
נשיא שלטון הקהלה העברית בלודז.

ב"ה, לודז חדש תמוז התרצ"ד.

ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז | פילהארמאניע-זאל נארוטאוויטשא 20

דינסטאג, כ' תמוז, דעם 3-טען יולי, 8.30 אווענד, קומט פאר א גרויסע

הערצל-אקאדעמיע

צום 30-טען יאהרצייט פון פערשטארבענעם פיהרער

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען:

ד"ר י. שיפער (ווארשא), דעפ. ד"ר ראזענבלאט, רעד. אוגער, משה לימאן

איינגאנגס-בילעטען פון 30 גר. ביז 1.50 זל. שוין צו בעקומען אין ציוניסטישען ביורא, שרודמיעסקא 29 און אין טאג פון דער אקאדעמיע ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

הויך-קאמיסאר פאהרט קיין לאנדאן

ווענען דעם לעגיסלאטיווען ראט אין ארץ-ישראל

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

סוף יולי פאהרט דער הויך-קאמיסאר אפ קיין לאנדאן, דארט זאל ענטגילטיג בעשלאסען ווערען צו שאפען אין ארץ-ישראל דעם לעגיסלאטיווען ראט.

ווענען דער ארבייטס-צייט אין די קויהלען-גרובען

קומט פאר א קאנפערענץ אין גענף

גענף, 26. (ספ. טעל.) היינט האט זיך דא אנגעהויבען א ספעציעלע קויהלען-קאנפערענץ וועלכע איז צוזאמענגערופען געווארען צו ראטיפיצירען עווענטועל צו רעווידירען די קאנווענץ ווענען דער ארבייטס-צייט אין די קוילען-גרובען.

ענגלאנד ענטפערט אמעריקא

אין דער פראגע פון מלחמה-חובות

לאנדאן, 26. (ספ. טעל.)

די ענגלישע רעגירונג האט נעכטען איבערגעגעבען דער אמעריקאנער רעגירונג אן ענטפער אויף דער לעצטער באטע פון רוזוועלטן ווענען די מלחמה-חובות. דער ענגלישער ענטפער ווערט געהאלטען אין א זעהר מילדען טאן און דריקט אויס די גרייטקייט פון ענגלאנד באלד אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען אין דער פראגע פון די מלחמה-חובות.

אויסטויש פון מיליטערישע אטאשעס

צווישען ענגלאנד און סאוויעטען

לאנדאן, 26 (ספ. טעל.)

צווישען ענגלאנד און דעם סאוויעט-פערבאנד איז געקומען צו פארשטענדיגונג ווענען בעשטימען געגענזייטיגע מיליטערישע אטאשעס.

דער „צעפעלין" מאכט פערדעכטיגע רייזעס

ביי דער פראנצויזישער גרעניץ

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע פרעסע פאלגט נאך מיט דער גרעסטער בעאונרוהיגונג די אפטע רייזעס פון „צעפעלין" קיין דרום-אמעריקא. דער „צעפעלין" פליהט עפיס צו נידריג לענג אויס דער גאנצער פראנצויזישער גרעניץ.

די ציימונגען דריקען אויס די מורא, אז דער „צעפעלין" זוכט עפיס אויף דער גרעניץ זאכען, וועלכע קענען צונוץ קומען דער דייטשער מיליטערישער מאכט. די פרעסע רופט צו פערוועהרען די רייזע פון „צעפעלין" איבער דער פראנצויזישער טעריטאריע.

נייע אונרוהען אין פראנקרייך

צעהנדליגער פערוואונדעטע

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

נעכטען איז ווידער געקומען צו נייע געשעהענישען אין פראנקרייך.

נאך דער פערזאמלונג פון „געמיינזאמען פראנט" וואס נעהמט ארום אלע לינקע ארגאניזאציעס, איז געקומען אין צטואל צו אוואנטורעס מיט דער „פאטריאטישער יוגענד", די אינטערווענץ פון דער פאליציי האט געמאכט א סוף צו די אוואנטורעס, עטליכע צעהנדליג פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען. די געשעהענישען האבען זיך איבערגעחזרט אין לאריענט, וואו דער המון האט געפרובט צו אטאקירען א רעדאקציע, פיל מענשען זענען פערוואונדעט געווארען.

אין פראנקרייך זאלען געשלאסען ווערען

די עקסטרעם-רעכטע און עקסטרעם-לינקע פאליטישע ארגאניזאציעס

פאריז, 26. (ספ. טעל.)

אויף דער בעכטיגער זיצונג פון מיניסטאריום איז בעריהרט געווארען די פראגע פון דער געפאהר, וועלכע דראהט דער מלוכה מצד די עקסטרעמע פאליטישע ארגאניזאציעס, וועלכע רופען ארויס ערנסטע אונרוהען אין פראנקרייך.

דער איבערן-מיניסטער סארא האט ערקלערט אז ער גרייט צו א פראיעקט ווענען אננעהמען שארפע רעפרעסיעס גענען די ראדיקאל רעכטע און ראדיקאל-לינקע ארגאניזאציעס. די רעפרעסיעס וועלען געהן אזוי ווייט אפילו ביז צום שליסען די דערמאנטע ארגאניזאציעס.

דער פויליש-סאוויעטישער נישט-אנגרייפס-אפמאך אין „דזשענניק אוסטאוו"

ווארשא, 26 (טעלעפאניש)

אין „דזשענניק אוסטאוו" פון 25 ד. ח. איז פערעפענטליכט געווארען דער פראטאקאל, וועלכער איז אונטערגעשריבען געווארען דעם 5 מאי אין מאסקווע ווענען פערלענגערען דעם נישט-אגרעסיע-אפמאך צווישען פוילען און רוסלאנד ביז'ן 31 דעצעמבער 1945.

אויפ'ן פראטאקאל זענען אונטערגעשריבען דער קאמיסאר ליטווינאוו און אמבאסאדאר לוקאשעוויטש.

אויפ'ן ראטיפיקאציע-אקט זענען אונטערגעשריבען דער מלוכה-פרעזידענט, פרעמיער קאזלאווסקי און מיניסטער בעק.

פלוצלינגער וויזיט פון אן איטאליענישער עסקאדרע אין אלבאניען

צי איז דער וויזיט א פריינדשאפטליכער?

פאריז, 26. (ספ. טעל.)

אין אלבאנישען פארט דוראצא האט זיך פלוצלינג בעוויזען א איטאליענישע עסקאדרע. די אלבאנישע רעגירונג האט זיך באלד פערשטענדיגט מיט עטליכע געזאנדטע פון פרעמדע מלוכות ווענען אינגעריכטען וויזיט פון די איטאליענישע שיפען און ערקלערט אז אויב די איטאליענער וועלען ארויס אויפ'ן ברעג וועט די אלבאנישע ארמעי זיך פערטיידיגען מיט געוועהר אין האנד.

באלד דערויף איז אבער געקומען אן ערקלערונג אז דער וויזיט איז א פריינדשאפטליכער. אין דעם גלויבט אבער קיינער נישט. מ'האלט אז דאס איז א פראטעסט פון איטאליען געגען דעם בייעם קורס אין דער אלבאנישער פאליטיק.

פערלענגערט אויף א חודש

דעם פראנצויזיש-דייטשען האנדעלס-אפמאך

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

צוליב דעם, וואס די פראנצויזיש-דייטשע האנדעלס-אונטערהאנדלונגען האבען זיך נאך נישט געענדיגט איז דער איצטיגער האנדעלס-טראקטאט פערלענגערט געווארען ביז'ן 31 יולי.

פלוצלינג געשטארבען אלפרעד סאוואואר

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

דער בעקאנטער פראנצויזישער שרייבער אלפרעד סאוואואר (א יוד פון דער בעקאנטער פאמיליע פאזנאנסקי) איז פלוצלינג געשטארבען נאכדעם ווי ער איז צוריקגעקומען פון ווארשא, וואו ער האט אנטיילגענומען אין דער אינטערנאציאנאלער קאנפערענץ פון אויטארען און קאמפאזיטארען.

אלפוילישער צוזאמענפליה פון ברית-הקנאים אין פוילען

ווארשא, 26 (טעלעפאניש)

אין אויפטראג פון דער מפקדה עליונה פון ברית הקנאים אין א"י און פון דער עקזעקוטיווע פון דער אידענשטאאטס-פארטיי, ארגאניזירט די מפקדה הראשית פון בר"ק אין פוילען דעם ערשטען אלפוילישען צוזאמענפליה פון בר"ק אין ווארשא.

דער צוזאמענפליה וועט פארקומען חול-המועד סוכות און עס וועלען אין איהם אנטיילנעמען ביז 2000 קנאים.

צום כנוס, קומען ספעציעל די עקזעקוטיוו-מיטגלידער מאיר גראסמאן פון ארץ-ישראל און ראבערט שטריקער פון וויען.

גלייכצייטיג מיט דעם כנוס וועט פארקומען די ערשטע ועידת המנחלים פון ברית-הקנאים ווי אויך 6 קרייז כנוסים.

גענויע פרטים וועלען נאך קומען.

אין אלע ענינים פון צוזאמענפליה דארף מען זיך ווענדען אויפ'ן אדרעס פון דער הויפט-קאמענדע אין פוילען, ווארשא, לעשנא 25 וו. 9.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-נאם 27 טעל. 112-25

גאסטשפילען פון פרעמיער פון ריינהארד-טעאטער און פון בערלינער שטאדט-טעאטער

אלעקסאנדער גראנאך

צוזאמען מיט העלענא בארקאווסקא

היינט, מיטוואך, 9.30 אוונט ספעציעלע הנחה-פארשטעלונג

„די געלע לאטע"

אקטועלע צייט-פיעסע אין 4 אקטען פון ד"ר פרידריך וואלף (אויטאר פון „ציאנקאלי").

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער.

אריגינעלע רויטווייגען

אין בעסטער קוואליטעט צו זעהר צוגענגליכע פרייזען ספעציעל פאר מאגען און צוקער-ליידענדע בעקומט מען אין דעם בעקאנטען ווייגעשעפט פון

אינהאבער ישראל שיקיער

ע. שיקיער

לאדז, פולנאצנא 1 טעל. 107-84

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

אלע ארט אנאליזען.

נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 ביים טאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

ראטעוועט אייער געזונד!

קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסנעקריטטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעס. — גומי-זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זנערוש אויף טלאמאצקא 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84

מארגען, דאנערשטאג, דעם 28 יוני 1934. 8.30 אוונט

אווענד פון הומאר און סאטירע

אין דער רוסישער שפראך

צווייטער און לעצטער אויפטריט פאר'ן צוריקפאהרען נאך סאוויעט-רוסלאנד

Igor ILJINSKIJ

פענאמענאלער ארטיסט פון מאסקווער טעאטער א. נ. פון מייערהאלד און פון סאוויעטישען פילם.

אין פראגראם: שאפונגען פון ארדאוו, מאיאקאווסקי, זאשטשענקא, בעראנזשער, טשעכאוו, גאגאל, טאלסטאי א. א.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

„די וועלט אהן מענער"

אין די הויפט-ראלען: Gloria Stuart, Raul Roulien — רעזשי: — Alfred Werker

אויסערן פראגראם: קלאנג-שוגאבע פון P. A. T. ווי אויך אקטואליטעטען פון FOX

היינט פרעזענטירען מ'ר

פילם-פאנטאזיע אויף דאס טעמע: ווי אזוי וואלט אויסגעזעהן די וועלט, ווען די געפעהרליכע עפידעמיע וואלט אויסגעראט אלע מענער און ס'וואלט נור געבליבען לעבען איין מאנספערשוין!

רעווי פון הומאר און שעהנע פרויען!

קלאנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

אַט אַזעלכע און ענליכע מאָטיוון
מיט וואָס שפּייזט זיך דער אַנטיסעמיטיזם אין לאַנד

אָבסערווירענדיג די אַנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע, וועלכע עס פיהרט לעצטענס דער אָרגאַן פון וויטאָס'עס פּאַרטיי „פּיאַסט", איז מיר געקומען אויפ'ן זין אַ פּריוואַט-געשפּרעך מיט איינעם פון די פיהרער פון דער פויערים-פּאַרטיי. דער פיהרער פון „פּיאַסט" האָט געסטראַשעט די יודען, אַז זיין פּאַרטיי וועט איינגיכען אָנהויבען צו פּראָווען די ערגסטע אַנטיסעמיטישע פּאָליטיק מען האָט געקאָנט מיינען, אַז ער וועט דערביי אַנרופען די חטאים, אין וועלכע „פּיאַסט" בעשולדיגט די יודען. אָבער דאָס האָט ער נישט געטון. פערקעהרט, ער האָט אין זיינע ווערטער מודה געווען, אַז די יודען אין פוילען לעבען אין שרעקליכער נויט, אַז די אָרימקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די שטעטלעך איז אַזעלכע, וואָס אפילו צווישען דער דאָרפישער בעפעלקערונג איז דאָס זעלטען צו געפינען. דער פויער, אַ שטייגער, האָט ביים היינטיגען טאָג באַפרייט זיך פון זיינע חובות, דאַנעגען! דער יוד ליגט היינט אין אַ גרעסערן באַרג מיט חובות, ווי ווען אַמאָל. ער אַליין ווייס וועגען פאַלען, ווען פויערים באַרגען די יודען אויס אַביסעל קאַרטאָפעל און תבואה, ווייל אַנדערש וואָלט דער פויער און זיין פאַמיליע נישט געקאָנט זיך ערלויבען אַמאָל צו האָבען אַ שטיקעל פלייש אין שבת. אָבער ביי דעם אַלעמען האָט דער דערמאָנטער פויערישער דעפּוטאַט ערקלערט, אַז ער און זיין פּאַרטיי וועלען אָנהויבען אַ מוראדיגע העצע נעגען די יודען, ווייל די יודען אונטער-שטיצען דעם איצטיגען רעזשים אין פוילען.

יענע וואָך האָט מען אין אָרגאַן פון דער פויערים-פּאַרטיי, אין דעם „פּיאַסט" געקאָנט לייענען אַנ'אַרטיקעל וועגען יודישע פּיאַווקעס, וועגען פאַריודישען דעם האַנדעל, וועגען קאַרטעלען, וואָס זענען נישט מעהר ווי אַ יודישער אומפוו, וועגען יודישע בעלי-מלאכה'עס, וואָס פערפאָלגען פּוילישע האַנדווערקער. דער מחבר פון אַרטיקעל האָט זיך מיט אַלע מיטלען בעמיהט צו בעווייזען, אַז די פראַגע פון די יודען אין פוילען — דאָס איז אַ פראַגע פון זיכערקייט אין לאַנד פאַר דער מלוכה.

דערביי איז געקומען אויפ'ן זין, אַז דעם אַרטיקעל האָט געשריבען איינער פון די פּיאַסט-דעפּוטאַטען, וועלכע האָבען זיך אין סיים געהאַט אויסגעדריקט, אַז די מאַי-איבערקעהרעניש איז געווען אַ יודישע זאַך און אַז די יודען וועלען מוזען דערפאַר בעצאָהלען. דער זעלבער מחבר האָט זיך בעמיהט צו בעווייזען, אַז די ערד אין פוילען, מוז געהערען צו די פּאָלאַקען. וועגען די יודען האָט ער געשריבען, אַז מכוח דעם זאָל די פּאָלאַקען דער קאָפּ נישט וויי טון.

מען האָט זיך געקאָנט דערמאָנען, אַז אין אַ פּריוואַטען געשפּרעך אין סיים האָט דער זעלבער מחבר פון דערמאָנטען אַרטיקעל גערעדט אַביסעל אַנדערש. אויף דער פראַגע, צי גיט ער זיך נישט אָפּ קיין רעכנונג, אַז דער אַנטיסעמיטיזם אין פוילען וועט פערניכטען די יודען, אָבער גלייכצייטיג וועט ער אונטערגראָבען די עקזיסטענץ נישט בלויז פון דאָרף, נאָר אויך פון דער גאַנצער מלוכה, האָט ער בעמיהט זיך אויסצומיידען אַנ'אָפענעם ענטפער. מען האָט דעם דער געמוט ערקלערען, אַז יודען זענען דאָך די אָפּנעהמער פון דאָרף, אַז אויב דער קאָנסומענט פון דאָרף וועט פּאַראַרימט ווערען, וועט דערפון ליידען קודם כל דער פויער, אַז די אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע וועט, אמת, רואינירען אין דער ערשטער רייה די יודען, אָבער גלייכצייטיג וועט די אַגיטאַציע אַ תל מאַכען אויך פון די פויערים.

מען האָט דעם פויערישען דעפּוטאַט געפרעגט צי ערלויבט זיין געוויסען צו נעהמען אויף זיך די מעגליכע ווירטשאַפטליכע קאַטאַסטראָפע פון פויער צוליב דער אַנטי-יודישער פּאָליטיק. צי גיט ער זיך נישט אָפּ אָלס פּוילישער פּאַטריאָט אַ רעכנונג, וואָסער פערלוסט עס וועט ליידען די מלוכה, ווען אין לאַנד וועט צופּענטעט ווערען דער שטורעם געגען יודען, און אויב די אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע וועט רואינירען די יודען, דאַן וועט דאָך די מלוכה נישט האָבען פון זיי קיין שטייערן. דאָס איצטיגע סיסטעם פון שטייערן האָט זיך געקאָנט האַלטען ביז איצט נאָר דערפאַר, ווייל דעם גרעסטען טייל פון שטייערן האָט מען געהאַט אַרויפגעוואָרפען אויף די יודען. אָבער אויב די יודישע בעפעלקערונג וועט פולשטענדיג רואינירט ווערען, דאַן וועלען נישט העלפען קיין שום עקזעקוציעס און קיין שום ליציטאַציעס, און אַזוי ווי די מלוכה פאַ[רמאָג] מוז האָבען איינקונפטען, דאַן וועט מען די שטייערן מוזען אַרויפלייגען אויף די פויערים.

דאָ האָט דער פויערים-דעפּוטאַט געזאָגט: אַט דערצו שטרעב איך טאַקע. עס איז שוין די העכסטע צייט, אַז די איינקונפטען פון די שטייערן זאָלען זיך אַזוי פערקלענערען, אַז די דעפיציטען זאָלען וואַקסען מיט יעדען טאָג אַלץ מעהר.

בלויז דאָס וועט מאַכען אַ סוף צום איצטיגען רעזשים. די מורא, אַז אין אַזאַ פאַל וועט מען אָנהויבען שלעפען שטייערן אויך פון די פויערים, דאָס שרעקט נישט אָפּ דעם דערמאָנטען פויערישען טוער. פערקעהרט, ער בענקט נאָך דער דאָזיגער צייט, ווען דער פויער וועט אָנהויבען צו קרעכצען פון די שטייערן. דאָס וועט זיכער ברענגען די קאַטאַסטראָפע פון איצטיגען רעזשים.

אַט אַזעלכע און ענליכע מאָטיוון האָבען זייער השפעה אויפ'ן אַנטיסעמיטיזם אין פוילען. גלייכער נישט צו ציטירען די ווייטערדיגע אויספיהרונגען פון דערמאָנטען פויערישען פיהרער. וועמען עס קוקט אָביעקטיוו אויף דעם, וואָס עס קומט פאָר אין לאַנד, דער זעהט קלאָר, אַז דער קאַמף גייט נישט וועגען דעם, ווי אַזוי מען זאָל אין לאַנד רעגירען, נאָר וועגען דעם, ווער עס זאָל אין לאַנד הערשען.

צום קאַמף פאַר דער מאַכט האָבען זיך אין פוילען געשטעלט דריי פּאַרטייען. אויסער די סאָציאַליסטען (וועגען די קאָמוניסטען קאָן מען איצט נישט רעדען) זענען די נאַראָדאָווצעס און די פויערים-פּאַרטייען שיצער פון דער איצטיגער אָרדנונג. זיי בעקעמפען די צו ווייטע איינגרענץ פון דער מלוכה, זיי זענען געגען עטאַטיזם און פאַר פּריוואַטען אייגענטום. בלויז אין דער בעציהונג צו די יודען זענען זיי פאַר קאָנפיסקירען די פּריוואַטע פערמעגנס און פאַר דער ווייט-סטער עטאַטיסטישער פּאָליטיק. ווען אַ רעגירונג וואָלט געוואָלט אפילו דורכפיהרען אין לעבען בנוגע די יודען זייער פּאָליטיק וואָלט זי געמוזט אין קאָנסעקווענץ די זעלבע פּאָליטיק איינפיהרען בכלל אין לאַנד, ווייל דער אַטענטאַט אויף פּרי-וואַט-אייגענטום קאָן זיך נישט ענדיגען אויף די יודען.

אָבער אין זייער פערבלענדונג, אין דעם קאַמף פאַר דער מאַכט זעהען זיי נישט, אַז זייער גאַנצער אַנטיסעמיטיזם איז אין סתירה צו זייערע פערלאַנגען. יעדער מיטגליד פון די פויערים-פּאַרטייען ווייס דאָס אויסגעצייכענט. און נישט קוקענדיג דערויף, האָבען זיי אָנגעהויבען אַ גע-וואַלדיגע אַנטי יודישע קאַמפּאַניע, וועלכע דאַרף אין איהרע פאָלגען רואינירען זיי אַליין (ר.)

דער גייסטיגער תוהו ובוהו אין דייטשלאַנד
וואָס טון ווייטער — ווייסען נישט די פיהרער און נישט די געפיהרטע

מיר האָבען נעכטען געבראַכט די שטים פון פראַנצויזישען שרייבער פיליפ סוטאַ, וועלכער האָט איצט געורייזט איבער דייטשלאַנד און האָט געהאַט די מעגליכקייט צו בעאָבאַכטען די ענדערונג און די שטימונג ביי דער בעפעלקערונג פון לאַנד און בעזונדערס צווישען דער דייטשער יוגענד, די ענטוישונג אין דער איצטיגער מאַכט און איהרע צוזאָגען, די פערגרעסערונג פון דער השפעה פון דער בורזשואַזיע, נישט געקוקט אויף די פראַזען פון דער היטלעריסטישער מאַכט אין גאָר פערקעהרטען זין און דעם אונפערמיידליכען אויסברוך פון דער ענטוישונג אין דער צוקונפט. די יוגענד, וועלכע איז ענטוישט אין איהרע האָפנונגען (זי האָט געמיינט, אַז היטלעריזם האָט עפּעס געמיינזאַמעס מיט איבערבוי און מיט געזעלשאַפט-ליכע איבערקעהרענישען און אין דער ווירקליכקייט ווייזט זיך ביסלעכווייז אַרויס, אַז דאָס איז נישט מעהר ווי פערדאַרבטע קאָנטער-רעוואָלוציע) וועט לויט דער מיינונג פון מחבר, דעם פראַנצויז, מוזען ענדערען איהרע אָנשויאונגען און דאַן וועט דייטשלאַנד שטיין פאַר נייע גרויסע און ווער ווייסט וואָסערע איבערקעהרענישען.

מיט דערזעלבער הצכסט בערייטענדער און סימפּאַטאַמאַטישער פראַגע פערנעהמט זיך אין „רעווי דע דעימאָנד" ראַפאַעל ד'אַרקור. ער קאָנסטאַטירט, אַז דער פריהערדיגער ענטוזיאַזם איז כמעט איינגאַנצען פאַראיבער. דער מחבר ציטירט דעם בריף פון זיינעם אַ בעקאַנטען, אַ דייטש, וועלכער גיט זיך אָפּ אַ רעכענונג וועגען די געשעהענישען און אָריענטירט זיך אין געזעלשאַפטליכע פראַגען. דער מאַן שרייבט:

אונזער אויסערליכע, קולטורעלע און עקאָנאָ-מ-ישע פּאָליטיק ליגט אין די חורבות. די יוגענד ליגט אין די הענד פון דער ראַסע. די רעכט פון די עלטערען איז אָפּגעגעבען אין אַרכיוו. די פרייהייט פון דער וויסענשאַפט, די אויטאָנאָמיע פון די אוניווערזיטעטען דאָס אַלץ געהערט צו דער פערגאַנגענהייט. דאָס לעבען ווערט אויסגעצ-פורעמט לויט דעם לאָזונג „די ראַסע דאָס איז גאָט אַליין און היטלער איז דער נביא פון דאָזיגען גאָט". דער גערמאַנישער פּראָטעסטאַנטיזם צופאַלט זיך, די קאַטאָלישע קירכע האַלט זיך נאָך, זי האַלט זיך נאָך דערפאַר, ווייל די מאַכט האָט זיך נאָך נישט גענומען צו דער קירכע. אַנשטאָט די נאַציע צו פעראייניגען איז זי צוטיילט געוואָרען און צוריסען געוואָרען ווי נאָך קיינמאָל נישט.

„גרענגוואַר" קאָנסטאַטירט, אַז דייטשלאַנד איז אַריין אין אַ פעריאָד פון צופאַלונג. די מאַראַלישע אונאָרדנונג וואַקסט מיט יעדען טאָג. קיינער איז נישט אימשטאַנד צו זאָגען וואוהין גייט דער נייער רעזשים. דערין זענען נישט אויסגעשלאָסען אויך די פיהרערס, וועלכע ווייסען דאָס פונקט אַזוי נישט ווי אַלע אַנדערע, וועלכע זיי פיהרען כלומרשט אָן.

דערמאָנענדיג די רעדע פון פּאַפּענען, שרייבט די צייטונג:

אין אַ לאַנד, וואו עס איז נישטאָ קיין פרייהייט, וואו די פרעסע איז פערקנעכטעט זענען אַזעלכע ווערטער ווי די, וואָס עס האָט געזאָגט פּאַפּען, אַ סקאַנדאַל. זיין רעדע האָט מען נישט געבראַכט אין דער פרעסע פונקט ווי דער וויצע-קאַנצלער וואָלט געווען אַ פּשוט'ער זשורנאַליסט.

„אַנאַלען" ברענגען אַנ'אינטערוויאו מיט אָטאָ שטראַסער, וועלכער איז אַמאָל געווען איינער פון די היטלערס נאָהענטסטע מיטאַרבייטער. אָפּ דער דייטשער טראָצקי, וואָס געפינט זיך איצט אין אויסלאַנד האָט געזאָגט דאָס פאָלגענדע.

דייטשלאַנד מוז סוף כל סוף געשטעלט ווערען פאַר אַנ'אַלטערנאַטיוו: אָדער סאָציאַלע רעוואָלוציע אָדער פאַשיסטישער קריג. איך און מיינע אָנהענגער, מיר קעמפען פאַר דער ערשטער לעזונג, און נאָך אונז גייען אַלע לעבעדיגע כוחות פון נאַצי אָנאַל-סאָציאַליזם. עס גייען אויך די מאַרקסיסטישע גרופּען, וועלכע פערפאָלגען דיזעלבע צילען, וואָס מיר.

וואָס אָנבעלאַנגט דעם צווייטען אויסגאַנג, געפינען זיך היטער איהם די רעאַקציאָנערע עלעמענטען, אין דער ערשטער רייה די קאַפּי-טאַליסטישע גרופּען גערינג-טיסען: זיי ריזיקירען מיט גאָרנישט, ווייל אויב אפילו עס זאָל קומען צו אַ קריג און דער קריג זאָל פערשפּילט ווערען, וועלען זיי דערביי נאָר געווינען. היטלער גופא און דאָס דייטשע פאָלק געפינט זיך צווישען די ביידע גרופּען: ער וויל נישט נישט דאָס ערשטע, נישט דאָס צווייטע. די פּאָליטיק פון היטלערן בעשטייט דערין וואָס ער שענקט מתנות און צו זאָגען אין אַלע זייטען און אַזוי אַרום האָט ער ביז איצט אויסגעמיטען דעם ענטפער אויף דער פראַגע „וואָס זאָל זיין ווייטער". ביז איצט איז ער געבליבען ביי דער מאַכט און פערנעהמט זיך מיט „אָפּרייניגען די ראַסע".

אין אַ מאָסקווער האָטעל
וואָס עס דערציילט אַ סאָוויעטישער גאַסט

דער האָטעל „נאָוואָ-מאָסקאָווסקאַיאַ", וואו מיר זענען פערפאָהרען, איז אַ 8=שטאָקיגע געביי-דע, איינגעאָרדענט מיט קאָמפאָרט (מיט 2 יאָהר צוריק איז דער בנין געווען מיט 5 שטאָק נידריג-ער). ביים אַריינגאַנג שטייען שווייצערס אין בע-גילטע ליוורייעס. אויפען 8-טען שטאָק — אַנ'איי-נענער רעסטאָראַן, וואָס איז אָפען פון 8 פריה ביז 4 פאַרטאָג. 3 ווינדעס מיט אוניפאָרמירטע „ליפט-באָיעס" בעדינען די געסט. בעזונדערע פּריזיר-סאַלאָנען פאַר דאַמען און הערן, מאַניקור, וואַנעס, כעמישע קליידער-ריינינונג, פערקויף-שטעלעס פון אַנטיק-זאַכען, רויטע שטערנס, לענין-שפּילקעס, רוי-טע באַנדען, קאַרטלעך פון דער שטאָט און מו-זייען, קליינע סובענירען, סאָוויעטישע ביכער און פעריאָדישע אויסגאַבען אין פערשידענע שפּראַכען און אַלטע ביכער.

אונזער באַגאַזש איז אָנגעקומען פריהער פאַר אונז. אַ שיינע קאָלעקציע וואַליזעס. קיין קלומיקלעך זענען דאָרט נישט געווען. לויטער פעסטע טשעמאָדאַנעס. שוואַרצע, ברוינע און העל-לע. קאַנטיגע און רונדע. גלאַטע און בעקלעבטע מיט יחוס-צעטלעך פון דורכגעפאָהרענע ערשט=קלאַסיגע האָטעלען אין דער וועלט. אפילו די בע-שיידענע עקזעמפּלאַרען האָבען אויסגעזעהען פער-מעגליך. דער באַרג טשעמאָדאַנעס האָט מיט דער ווינדע אַריבערגעוואַנדערט צוערשט אויפען 8-טען שטאָק און פון דאָרט אַראָפּ פונאַנדערגעשיקט גע-וואָרען אין די הונדערטער צימערן פון האָטעל. די געסט האָבען זיך איינגעאָרדענט צו איינעם און צו צוויי אין אַ צימער. דער אויפּפאַרען זיך איז נישט אָנגעקומען שווער, ווייל מען איז גע-פאָהרען [פון] דער היים בעקאַנטערהייט. איך בין געווען איינער, האָב איך זיך געלאָזט נעמען פאַר אַ שכן אַנ'אויסען-געבליבענעם אונגאַרישען מעבעל-טישלער, אַ יוד פון וויען. ווי אַ יונגער פאַר וואָס גייט חתונה=האָבען האָט אונז ביידען דער האָטעל-פערוואַלטער געפרעגט: פלוני בן פלוני, צי ווילסטו וואוינען אין איין צימער מיט פלוני בן פלוני. ביידע — מסכים. די זאַכען זענען גאַנץ שנעל אָנגעקומען אין די צימערן, פונדעסטוועגען איז מיין נייער שכן געווען שטאַרק אומרוהיג און ער איז אַרויס זיין טשעמאָדאַן ענטקעגען. אונזער צי-מער האָט געהאַט 2 בעטען, אַ טעלעפאָן און אַ טואַלעט-קאַמער. געפעהלט האָט נאָר אַ קליידער-אַלמער. אַרומגעוואַשען זיך זענען מיר אַרויף אויפען 8-טען שטאָק מיטאָגען.

דער רעסטאָראַן-זאַל איז אַ בעקוועמער און וואַרעמער נעסט פאַר רייכע אורחים. אַ ריחבות'-דיגער עס=צימער, די ווענט אויסגעלייגט מיט מירמלשטיין און בעפּוצט מיט לאָמפּען. פון סופיט הענגט אַראָפּ אַ לאַנגע רייה קרישטאָלענע לוסטרעס. זויבערער און גלאַנציגער פּאַרקעט. צווישען די טישלעך מיט די ווייכע מעבעל — אַ גרעסערער פּלאַץ צום טאַנצען, דער דאַנסינג אונטערן קלאַנג פון דזשאַז דויערט ביז 4 פאַרטאָג. דער אויסבליק פון די פענסטער איז אויפען טייך מאָסקווע, אויפען קרעמל מיטן בעוואוסטען קלויסטער פון „וואַסילי בלאַזשעני". אויף די טורעמס פון קרעמל גלאַנצען לזכרון ווי אין די „אַלטע גוטע צייטען" די גאָל-דענע צוויי-קעפּיקע אָדלערס און אויף די בונטע קלויסטער-ציבעלעס — די גאָלדענע צלמים, נאָר אויפען קופּאָל פון דער הויפּט-געביידע פון קרעמל פלאַטערט אַ רויטע פאָהן. די געסט פיהלען זיך דאָ זעהר געמיטלעך, ווי ביי זיך אין דער היים, אַנדערע — אפילו בעסער ווי ביי זיך אין דער היים, מ'גייט אַרום זיי ווי אַרום חלאים, מעגשען מיט אויסגעצייכלטע געלד עסען אָפּ דעם מיטאָג וואָס עס קומט, מען זיצט אָפּ און מען גייט אַוועק. מענשען פרייען אין געלד האָבען וואָס אויסצוקלייבען, מען בייסט צו און מען עסט, מען טרינקט און מען פערבייסט, דעם דאָרשט שטילט מען מיט ווייצענעם בראַנפען, מיט אַזערביידזשאַנער וויין פון קאַלווירטישע קעלערען, מיט שוימיקען קריושאַן, אָדער מיט רוסישען „טשאַי" פון סאַמאָוואַר. דער „טשאַי" איז נאָך אַלץ שטאַרק פּאָפּולער, נאָכמיטאָג בעריהמען זיך מאַנכע אויסלענדער מיט דער צאָהל אויסגעטרונקענע „טשאַיס". מען צאָהלט מיט פער-געניגען צו 15 גאָלד-קאָפּיקעס אַ גלאָז (אין שטאָט קאָסט עס 12—10 מאָל ביליגער) בכלל ווערט אין „אינטוריסט"-רעסטאָראַן פונקט ווי אין „טאָרגסין" פערקויפט נאָר פאַר וואַלוטע, דער פּרינציפּ איז אַזוי שטרענג, אַז אפילו פּאָסט-מאַרקעס (אמת, פון בע-זונדערס שיינעס סעריעס) ווערען אין „אינטוריסט" קאַלקולירט אין גאָלד. אגב, קאָסט די פּאָסט אין ראַטענפערבאַנד זעהר ביליג. אַ מאַרקע אויף אַנ'-אויסלענדישען בריף — 15 קאָפּיקעס (נישט אין גאָלד), נאָך ביליגער ווי אַ בריף אין לאַנד (20 קאָפּיקעס). אויך דעפּעשעס קיין אויסלאַנד זענען שפּאָט=ביליג. דאָס איז דערפאַר ווייל די חשבונות מיט דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָסט=אוניע מוז דער ראַטענפערבאַנד דעקען אין וואַלוטע.

נאָכן מיטאָג צוגייט זיך דער עלעגאַנטער און שווער-וואָגיגער עולם אויף אַ דרעמעל, אָדער שפּאַ-ציר אין „סאָוויעטישען וואַלד". ביים אַרויסגיין דעקאָרירט מען זיך מיט אַ רויטען שלייפעל, לענין-בראָשקע אָדער פינפעקיקען רויטען שטערען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך יד 27 תמוז תרצד

יוני

זון-אויפגאנג 3.16
זון-אונטערגאנג 8.01

נעכטען האבען געשטרייקט
אלע 3000 סעזאן-ארבייטער

(2) נעכטען, בעת'ן 2-טער טאג פונם שטרייק פון די סעזאן-ארבייטער, זענען צו די שטרייקענדע 2700 מאן צוגעטראטען אויך די איבעריגע 300, אזוי אז סיי די קאנאליזאציע-ארבייטען, סיי אלע איבעריגע סעזאן-ארבייטען זענען נעכטען אפגעשטעלט געווארען.

נעכטען האט זיך אין דער שטאט-פארוואלטונג געמאלדען א דעלעגאציע פון ארבייטער, בכדי אפצוהאלטען א קאנפערענץ מיטן קאמיסאר וואיעוואדזקי, אבער מחמת דעם וואס דער קאמיסאר איז געווען אויפן צוזאמענפאהר פון די גאזאוניקעס, איז די קאנפערענץ אפגעלייגט געווארען אויף היינט.

דער פערלויף פונם שטרייק איז א רוהיגער.

בעט זיך ארייננצוזעצען
דערנאך האט ער חרטה, אבער מ'זעצט איהם דאך ארייז...

(2) דעם 27 אקטאבער פ. י. האט זיך אין היגען אויספארשונגס-אמט געמאלדען דער 24-יאהריגער וולאדיסלאוו גראדזשיצקי און געבעטען זיך רחמים מ'זאל איהם ארייננזעצען אין טורמע, ווייל ער האט געפעלשט 3 וועקסלען אויף 156 זלאטעס מיט 50 גראשען און צוגעגנב'עט ביי ז"ינעם א קאלעגע ציהרונג און א לאמבארד-קוויט.

מען האט זיין דערקלעהרונג פראטאקאלירט, און הגם ער האט, ווי געזאגט, געבעטען מ'זאל איהם איינזעצען, האט דער אויספארשונגס-ריכטער אנגעווענדעט לגבי איהם בלויז פאליציי-אויפזיכט שפעטער אבער, אז מ'האט איהם געדארפט משפט'ן, האט ער זיך געמאכט גאפעוואטע און אין געריכט נישט געקומען...

האט מען איהם בחרפותינו הרבים געבראכט מיט פאליציי אין געריכט אריין, און הגם ער האט זיך געשוואוירען, געקלאפט זיך אין הארצען, און גע'טענה'ט, אז ער איז בעת'ן געבען זיינע דערקלעהרונגען געווען שיכור — האט מען איהם פערמשפט אויף 8 חדשים טורמע.

דעם הויזווירט געשיקט אויף יענער וועלט
צוקנאכט 76 שויבען און אליין בעקומען פרייע „דירה" אויף 8 חדשים

(2) אויף סאקאליא 23 האט בשעתו געוואוינט דער 19 יאהריגער וואצלאוו מיקאלאיטשיק — א יונגעל מיט אן אוריגינעל — צוזאמען מיט זיין 48 יאהריגע מוטער סטאניסלאווא.

אזוי ווי ער האט א לענגערע צייט נישט געצאהלט קיין דירה-געלד, האבען די באלעבאטים פונ'ם הויז, אדאלף געלערט און זיין איידעם ארטור קעניג, ארויסגעקריגען אויף מיקאלאיטשיק'ן אן עקסמיסיע.

דערהערט אזא מעשה, האט זיך דער 19 יאהריגער וואצעק בעשלאסען, ווי ס'געהער צו זיין, נוקם זיין, און, געבענדיג זיינע 2 „פשיאטשעלעס", עדוואַרד סאווינסקי'ן און יוזעף פיאנטקאווסקי'ן גוט אנצוטרינקען מיט בראנפען, איז ער דעם 18 מערץ ה. י. אין אווענד „ארויס אין שלאכט"...

קודם האבען די „דריי מושקעטערען" מיט ברעכשטאנגעס אין די הענד אויסגעבראכען אינם הויז 76 שויבען, פון וואס עס איז פערשטייט זיך געווארען א געוואלד און א געשריי, אז — הימעל, עפען זיך...

מ'האט געקאנט מיינען, אז דאס זענען שוין די דייטשען ווידער געקומען, און אז דאס שיסען זיי גראפ פון הונדערט טויזענד צעפעלינען...

דערנאך האבען זיך די דריי פויגעל-בחורים ארייננגעקראגען צו די ווירטען אין וואוינונג אריין און אנגעהויבען דארט צו ברעכען און צו שטעכען, וואס עס האט זיך נאר אנגעטראפען פאר די הענד.

אין גרויס שרעק, און אין בלויזען אונטערוועש זענען געלאפען מיט קעניג'ן ארויסגעלאפען אויפ'ן פראסט אין דרויסען מאכען א ויצעקי, און האלב-נאקעט איז די קעניג'ן אליין אוועקגעלאפען אין דער דערבייאיגער צעבעלניע פון אויגוסטיניאק, און טעלעפאניש אלארמירט פאליציי.

די לעצטע — פאליציי, הייסט — האט געהאט א שפאר שטיקעל ארבייט ביז מען האט ענטוואפענט און בעזיגט די צעיושעטע דריי יונגען, און — נעכטען האט דאס געריכט פערמשפט מיקאלאיטשיק'ן אויף 8 חדשים טורמע, און סאווינסקי'ן אויף 6 חדשים. פיאנטקאווסקי איז פרייגעשפראכען געווארען.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז בעת מעשה האט זיך קעניג אויפ'ן פראסט שטארק פערקיהלט און איז געשטארבען...

צוגאב-פאבאר-קאמיסיעס

(2) דער פאבאר פון יאהרגאנג 1913 האט זיך שוין געענדיגט.

איצט דערוויסען מיר זיך, אז עס הויבען אן צו אמטירען צוגאב-פאבאר-קאמיסיעס.

דעם קומענדיגען שבת, דעם 30 ד. ח. פון 8 פריה וועט אין לאקאל פון דער מיליטעריש-פאליצייאישער אפטיילונג ביי דער לאדזער שטאט-פערוואלטונג (פיעטרקאווער 165) אמטירען די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פ.ק.או.-שטאט לאדז 1 צו וועלכער עס דארפען זיך מעלדען די פאבאר-פליכטיגע פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, ווי אויך די פרייוויליגע פון די יאהרגענג 1914 1915 און 1916 מיט א בילדונגס-צענז, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאמיסאריאטען, און האבען בעקומען אויפפארערונגען פון דער לאדזער שטאטישער סטאראסטווע.

מאנטאג, דעם 2 יולי, 8 אינדערפריה וועט אין דעמזעלבען לאקאל אמטירען א צוגאב-פאבאר קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז-שטאט 2 צו וועלכער עס דארפען זיך צושטעלען די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-דינסט, ווי אויך די פרייוויליגע פון די יאהרגענג 1914, 1915 1916, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט, און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער לאדזער שטאטישער סטאראסטווע.

פון 1-טען יולי ה. י.
טרעטען אריין אין קראפט די נייע כללים וועגען דינגען לאקאלען

(2) כידוע איז אין אקטאבער פ. י. פערעפענטליכט געווארען א נייער קאדעקס פון התחייבות וואס ענטהאלט פארשריפטען וועגען דינגען גאנצע הייזער און בעזונדערע דירות.

די דאזיגע פארשריפטען וועלען פערפליכטען פון 1 יולי ה. י. דאס הייסט פונ'ם קומענדיגען זונטאג אן.

אלע געשלאסענע אפמאכען נאך דעם טאג וועלען אונטערליגען נייע כללים און פון 1 יולי 1935 ד. ה. מיט א יאהר שפעטער, וועלען די פארשריפטען זיין פערפליכטענד און וועלען אנגעווענדעט ווערען ביי אלע שוין פון פריהער געשלאסענע אפמאכען.

די רשימות פון לאקאטארען
דארפען אויסגעהאנגען ווערען אין די הייזער אויף אנזעהעוודיגע ערטער

(2) די לאדזער שטאטישע סטאראסטווע האט פערארדנעט אז פאליציי זאל אכטונג געבען דאס די רשימות פון לאקאטארען זאלען אויסגעהאנגען ווערען אויף אנזעהעוודיגע ערטער, זאלען געשריבען ווערען לעזבאר (בעסער מיט מאשין-שריפט) און זאלען שטענדיג זיין אין אן אקטועלען צושטאנד. ד. ה. אז אלע ענדערונגען אין דער לאקאטארען-רשימה זאלען תיכף אדורכגעפיהרט ווערען נאכן ארייננציהען זיך, אדער ארויסציהען זיך פונ'ם לאקאטאר.

אין אוועגד דארפען די רשימות בעלויכטען ווערען.

קלאנג-קינא-טעאטער
„ROXY"
נארוטאוויטשא 20

א נייעס
אין דער פילם-פראדוקציע!!
א פילם, וואס יעדער איינציגער יוד מוז עס זעהען!
נור 4 טעג!
פון שבת, דעם 30 יוני ד. י. קומט פאר די
פייערליכע פרעמיערע
זאב זשאבאטינסקי
רעדט צום ערשטען מאל אויפ'ן פילם-עקראן
גרויסע אילוסטרירטע פילם-רעדע אויף יודיש א. נ.
לאזט אריין יודען קיין ארץ-ישראל
דער פילם איז רייך אילוסטרירט מיט פערשידענע מאפען, פיגורען, ארץ-ישראל-בילדער, לאנדשאפטען ווי אויך פיל היסטארישע דאקומענטען.
אנהייב טעגליך פון 6, 7.30, 9 און 10 30,
שבת און זונטאג פון 3 נאכמיטאג.

3 געשטארבען, 2 גוסס'ן
5 פערזאן האבען זיך פערסמ'ט מיט דענאטורירטען ספירט

(2) אויף סוקיעניטשא 11 אין שיראדז האבען זיך נעכטען, בעת א פריילעכער סעודה, פערסמט מיט דענאטוראט פינף פערזאן.

אנטאני מאזורקיעוויטש, יאקוב טימשא און וואלענטינא ווארובעל, זענען שוין געשטארבען, און העניק גארדעצקי מיט יוזעא שטוק גוסס'ן.

א 84-יעהריגער זקן
האט זיך אויפגעהאנגען אויף א צמענטארזש-בוים

(2) א בית-עולם וועכטער האט נעכטען אויפן וואנגעלישען צווינטער (פעלטשינסקא גאס) געטראפען הענגען אויף א בוים אן אלטען מאן וועלכער האט זיך אודאי ביינאכט ארייננגעגנבעט אויפן צווינטער און בעגאנגען זעלבסטמארד.

פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז דער געהאנגענער, וועלכען מ'האט שוין אראפגענומען פון דער תליה א טויטען, איז דער 84-יאהריגער לארענץ פראנצמאן (פון כאזנאנסקא 5).

די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

כמעט א העלפט לאדזער שוסטער
ארבייטען אהן די נויטיגע האנדווערקער-קארטען

(2) לויט ווי עס אינפארמירט אונז די לאדזער אינדוסטריע-קאמער האבען נישט כמעט א העלפט לאדזער שוסטערס קיין האנדווערקער-קארטען.

דער דאזיגער פאקט קאן זיך פאטאל ענדיגען פאר די דאזיגע האנדווערקער, ווייל, ווי בעקאנט, זעהט פאר דער נייער אינדוסטריע-געזעץ, וואס גייט אריין אין קראפט דעם 15 אויגוסט ה. י. אז פיהרען א ווארשטאט קאן נאר א פערזאן, וואס בעזיצט א האנדווערקער-קארטע, וועלכע איז ארויסגעגעבען פון דער אינדוסטריע-מאכט ערשטע אינסטאנץ.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג,
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-8 אווענד.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20
טעל. 213-84
ביליגע וואך!
דאס איינציגע אפערעטען-טעאטער איז לאדז! רעבעדיג, פריילעך!
אלע זענען בעגייסטערט! —::— רוישענדע אפלאדיסמענטען! —::— לאכען אהן אויפהער!
גאסטאויפטריטען פון ליבלינג פון לאדזער פובליקום
מיט'ן אנטייל פון דער בעוו. פרימאדאנע
יוכבד זילבערג
און פילהארמ.-אנסאמבל
בן-ציון ווינטער
היינט, מיטוואך, 9.30 אווענט, פאפולערע פרייזען פון 50 גר. ביז 1.50
די שטארק אויסגענומענע אפערעטע
דער פריילעכער אפיציר
אין 2 גרויסע אקטען מיט א פראלאג, 20 נומערן געזאנג און טענץ.
בילעטען צו בעקומען א גאנצען טאג אין קאסע פון „פילהארמאניע".

איבערקאנטאר ר' הלל אלטערמאן ז"ל

א ווארט אויף זיין פרישען קבר

עס איז אוועק פון אונז א מאַרקאַנטע און אינ־טערעסאַנטע פיגור פון לאָדזער יודענטום: דער חזן ר' הלל אַלטערמאַן ז"ל.

ער איז אַוועק אין פּאַטריאַרכאַלישען עלטער פון 85 יאָהר. פאַר דער צייט פון זיין לאַנגען לעבען איז ער געווען אַן עדות פון גרויסע היס־טאָרישע געשעהענישען, פון אומגעהויערע מהפכות, פון אַ געוואַלטיגער איבערקעהרעניש אין לעבען פון יודישען פאָלק גופא.

פאַר זיינע אויגען איז פון אַ בעשיידענעם קי־בוץ, פון אַ קליינעם אומאָרגאַניזירטען ישוב אויס־געוואַקסען אַ גרויסע רייכע און מעכטיגע קהלה, איינע פון די גרעסטע אין דער וועלט. ער האָט געזעהען איהר וואוקס, איהר אויפשוואונג און אויפ־שטייג, און געזעהען באַנדעם איהר ירידה, איהר זינקען און פאַלען, דעם צוזאַמענברוך פון יודי־שער שאַפונגס — קראַפט און אונטערנעהמונגס — גייסט, פון אַזוי פיל גוטע ווערק, וואָס דער יודי־שער הויש פאַר געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזיר־אַרבייט האָט מיט מיה און פלייס אויפגעשטעלט.

מעהר ווי צוויי דורות מתפללים זענען פאַר־בייגעגאַנגען פאַר איהם אין דער סינאַגאָגע, וואו ער האָט אַ קנאַפּען האַלבען יאָהרהונדערט פאַר־נומען דעם אַמט פון אַן אויבערקאַנטאָר. עס זע־נען פאַרבייגעגאַנגען יודען אין אַלע זייערע שאַ־טירונגען און דיפערענצירונגען, איין דור נאָכ'ן צווייטען זענען די פערשוואונדען, פאַר זיינע אויגען.

און ער, עפּעס ווי די צייט וואָלט גאָר קיין שליטה נישט געהאַט איבער איהם, איז געבליבען שטעהן פעסט און אומערשיטערליך ווי אַ פעלז, זיך נישט גערירט פון אָרט. נישט איין שטורם, נישט איין שווערען שטויס האָט ער געהאַט אויסצו־שטעהן פאַר די 47 יאָהר פון זיין חזנות'שאַפט אין לאָדז, אָבער ער האָט נישט פערלאָזט די שטעל, אויף וועלכע ער האָט זיך געפיהלט בערופען דורך דעם ווילען פון דער השגחה, אויף איין מינוט נישט פערלאָזט דעם עמוד, נישט געלאָפען זוכען גליקען אויף דער וועלטליכער עסטראַדע, ווי מאַנכע אַנדערע חזנים, אפילו נישט בשעת חירום, אין דער צייט פון בויט, ווען די סינאַגאָגע האָט אָנגעהויבען פוסטעווען, ווען מ'האָט די חזנים גענומען „שניי־דען" די שכירות און וואָס אַמאָל אַלץ מעהר פער־קלענערען זיי פאַרציע ברויט, וועלכע האָט שליסליך קוים געקלעקט אויף צו דערהאַלטען דאָס לעבען.

ער איז געווען אַ צו אויסגעהאַלטענער כאַ־ראַקטער און האָט געהאַט אַ צו הויכע מיינונג וועגען זיין בערוף אַלס חזן, אַז ער זאָל קענען ווע־רען אומגעטריי זיך און זיין אַמט. און אַזוי האָט ער אויסגעהאַלטען ביז דער לעצטער מינוט, קען מען זאָגען, ביז די כוחות האָבען איהם פערלאָזען און ער האָט זיך געמוזט צושיידען מיט דעם עמוד, ביי וועלכען ער האָט מתפלל געווען 47 יאָהר כסדר. אַ טאָג נישט פערפעהלט, ענטציקענדיג און בעגייסטערענדיג מיט זיין וואונדער — באַרער שטימע און זיין האַרציגען דאַווענען טוי־זענדער מתפללים פון דער סינאַגאָגע און טויזענ־דער פערזעהער פון דער פרעמד, וועלכע פלעגען קומען הערען אַלטערמאַנען יעדען שבת און יום־טוב אָנפילענדיג די סינאַגאָגע ביז די ברעגעס.

* * *

מיט הלל אַלטערמאַן איז אַוועק אין די איי־ביגקייט אַ גרויסער חזן, אַן אויסגעצייכענטער מענש און זעלטענע ייד.

מיט איהם געהט אַוועק 50 יאָהר געשיכטע פון יודישע לאָדז און אַ גאַנצע תקופה פון חזנות, אין וועלכער ער אַליין האָט זיך גערעכענט פאַר איינעם פון די פּראָמינענטעסטע און אָנגעזעהענסטע.

ער איז געווען פון די קאָריפייען צווישען די קאַנטאָרען פון פערגאַנגענעם דור, איינער פון די גלענצענדסטע רעפרעזענטאַנטען פון יענעם טיפּ חזנים, וואָס איז אויפגעקומען אין דערוועלביגער צייט, ווען אין דייטשלאַנד און אין איבעריגען מערב אייראָפּא האָט די אַזוי־גערופענע רעפאָרם־בעווע־גונג פערוואַנדעלט דעם יודישען גאָטעס־דינסט אין ...

פון ישעיה אוגער

אַ קירכען־מעטע און די יודישע תפלות און דעם חזנ'ישען נוסח פון דאַוונען אין אַ טרוקענעם פּאַס־טאָראַלען קירכען־געזאַנג. די דאָזיגע חזנים האָבען זיך מיט אַלע כוחות אַנטקעגען געשטעלט דעם צעשטערענדען איינפלוס פון די רעפאָרמיסטען, און קודם כל דערמיט, וואָס זיי האָבען זיך בעמיהט צו ברענגען אין אַ האַרמאָניע דאָס נייע מיט דעם אַלטען, נישט אָפּפערנדיג דערביי די טראַדיציע, דאָס שיינע און גוטע פון דעם אַלטען נוסח.

פון איין זייט האָבען זיי געזעהען אַריינברענ־גען שטרענגע מוזיקאַלישקייט און אַ מאָדערנעם גייסט אין דעם כאַאָס פון די ניגונים און פון גאַנ־צען חזנ'ישען רעפּערטואַר, וואָס האָט זיך ווירק־ליך גענויטיגט אין אַ רעפאָרם; פון דער אַנדערער זייט האָבען זיי איבערגעלאָזט דאָס עמאָציאָנעלע, דאָס האַרציגע און נשמה'דיגע און דאָס עכט־יודי־שע פון אַלטען שטייגער און אַזוי אַרום אַנט־קעגען געווירקט דעם רעפאָרמיסטישען קירכען־גע־זאַנג און גאָטעס־דינסט, ביי וועלכען די „רעפאָרם־יודען" האָבען אַוועקגעטריבען די נשמה און דעם גייסט און דעם לעצטען פונק יודישקייט.

דאָס זענען געווען דאָס רוב פרומע יודען, גרויסע לומדים, נישט ווי די היינטיגע, ביי וועלכע דאָס קענען „זעצען" עברי און דאָס פערשטעהן דעם פירוש המלות רעכענט זיך שוין פאַר לומדות; דאָס זענען געווען מוזיקאַליש בעגאַבטע און געשולטע חזנים, יודיש־פיהלענדע און יודיש־דענקענדע מענ־שען, וועלכע האָבען געקוקט אויף זייער אַמט נישט ווי אויף אַ „קהלשע שטעלע" נאָר אויף אַ פאַלקס אַמט, וואָס לעגט אַרויף אויף זיי די פליכט צו דער ציהען די מאַסען, צו שטאַרקען אין זיי דאָס רעליגיעזע געפיהל דורך זייער קונסט און דעם בע־זונדערען שטייגער פון דאַוונען, דורך די מוזי־קאַלישע אינטערפּרעטאַציע און הסברה פון די תפלות.

אָט צו דער קאַטעגאָריע חזנים און אַלס איינער פון די פּראָמינענטע צווישען זיי האָט געהערט דער פערשטאָרבענער אויבערקאַנטאָר אַלטערמאַן ז"ל. אַ פרומער ייד, אַ בר־אוריין, אַ בעל־מדות טובות, אַ זיטליך הויך שטעהענדיגע פּערזאָן, מיט אַ מעכטיגער מוזיקאַלישער בילדונג און אומגעוועהנ־ליכע שטים־מיטלען. מיט אַ האַרציגקייט און טאָן פון וועלכער ער פלעגט אַזוי מעכטיג אַרויסקלינגען דער יודישער קרעכץ, איז ער געווען דער אמת'ער בעל־תפלה אין דער דערהויבענער בעדייטונג פון וואָרט, דער ריכטיגער שליח צבור, ווי ער וואָלט אויפגעפאַסט אין דער וו. אונטערבאַרער תפלה „הנני העני", וואָס די חזנים זאָגען ימים־נוראים פאַר מוסף דער שליח־צבור מיט דעם פערענטוואָרטליכקייטס געפיהל, מיט דער הייליגער יראה און אימה, מיט דער ווירדע פון אַ כהן גדול.

ער האָט בעטראַכט זיין אַמט פאַר אַ הויכע שליחות, פאַר אַ הייליגען דינסט, און ווי אַ כהן גדול ביי דער עבודה פלעגט ער שטעהען ביים עמוד און אויסגיסען זיין האַרץ, מתפלל זיין פאַר'ן צבור.

ווער עס האָט געזעהען אַלטערמאַנען יום־כפור, ווען ער פלעגט מיט אַ הייליגען ציטער זיך שטעלען צום עמוד „להתחנן על עם ישראל, לבקש רחמים על שולחיו" און אין פולען בעוואוסטזיין פון דער פערענטוואָרטליכקייט פאַר'ן צבור מיט אימה און אַכנעה בעטען „אל תפשיעם בחטאתי"; ווער עס האָט איהם אין דעם טאָג געהערט אָפּ־ריכטען די עבודה און די תפלות, געהערט די קלאַנגען פון זיין מעכטיגער און וואונדערבאַרער שטי־מע, ד יזעטליכע קלאַנגען, וועלכע פלעגען זיך טראָגען ווי אין הימעל אַריין, דער האָט זיין גאַנץ לעבען נישט פערגעסען דעם דאָזיגען יום־כפור, דער האָט פערשטאַנען אָפּצושאַצען די זיטליכע גרויסקייט, די גלויבענס־קראַפט און די גרויסע קונסט פון דעם דאָזיגען אומפערגלייכליכען שליח צבור.

אָט דאָס איז געווען אַלטערמאַן דער קאַנטאָר.

אַלס מענש האָט ער זיך אויסגעצייכענט דורך דער גראַדליניגקייט פון זיין כאַראַקטער, דורך זיין פּרינציפּען־פעסטקייט און זיין ווירדיגער האַלטונג. ער איז צייטענווייז געווען שטרענג ווי אַ מתנגד, שטרענג צו זיך און צו אַנדערע, אָבער אין אַלגעמיין אַ ליבער מענש, אַ אויסגעצייכענטער פאַמיליען־פאָטער שטענדיג פריינדליך און האַרציג אין פערקעהר מיט אַנדערע מענשען.

ער איז געווען אַ נאַציאָנאַלער יוד אין בעסטען זין פון וואָרט, אַ גוטער העברעער וועלכער האָט זיך לעבהאַפט אינטערעסירט מיט דער העבּרעאישער קולטור און איז געווען בעהאַוונט אין דער העברעאי־שער ליטעראַטור, אַלץ וואָס האָט געהאַט אַ שייכות צו יודען און יודישקייט איז איהם געווען נאָהענט און טייער.

אין לאָדז איז ער געווען אַ בעקאַנטע און מאַר־קאַנטע פיגור. אַ זעהר פּאָפּולערע פערזענליכקייט, בעליבט ביי יונג און אַלט. בעזונדערס אויך ביי די קינדער אויף די גאַסען, וועלכע האָבען איהם גוט געקענט און פלעגען האַלטען פאַר אַ כבוד זיך צו בעגריסען מיט איהם.

ער איז שוין נישטאָ מעהר דער גרויסער חזן און זעלטענער ייד, דער פון אַלעמען פערעהרטער הלל אַלטערמאַן ז"ל.

נאָך אַ לאַנגען, שיינעם און ערפאָלגרייכען לע־בען איז ער אַוועק פון אונז אויף אייביג.

אין דער געשיכטע פון דער לאָדזער יודישער קהלה וועט לעבען זיין אָנדענקען און זיין רוהמ־פולער נאָמען אַלס דער נאָמען פון אַ גרויסען בעל־תפלה און פון ערשטען חזן ראשי פון דער לאָדזער סינאַגאָגע, וועלכע ער אַליין האָט מחנך געווען און אין וועלכער ער האָט 47 יאָהר כסדר אָהן אַן הפסקה דערפילט זיין פליכט אַלס שליח צבור. —

אַרויספאָדערונגען פון ארץ־ישראל

עס זענען אָנגעקומען אַרויספאָדערונגען פון קרובים אין ארץ־ישראל פאַר פאָלגענדע פערזאָנען:

קאַמיענעצקי יצחק, שליפּקאָוויטש ישעיהו און פעריל. פאַנסקי יצחק, קופּעל פרומא, בערלינסקא רבקה, האַבגלאַבען און יענטא, בירנצווייג יצחק, פּעסא, לאה, פייוועל, שיינדעל און פריידעל, טענענ־בוים שרה מרים, ווינענפעלד אברהם יוסף.

די דערמאָנטע דאַרפען זיך מעלדען אין א"י־אַמט (שרודמייסקא 29) אין די ביוראָ שעה'ן (פון 10 ביז 1 פאַרמיטאָג) כדי צו ערלעדיגען די ריי־זע פאָרמאַליטעטען.

אין א"י־אַמט דאַרפען זיך אויך מעלדען אין זיי־ער אייגענעם אינטערעס די ה"ה: רובינאָוויטש אהרן און שעהאַדזקי יהודה אליהו.

דרייסטע גנבה

(2) נעכטען ביינאַכט האָבען גנבים אַרויסגע־פיהרט אַ דרייסטע איינבראָך־גנבה אין דער וואוינונג פון הערש פערלמוטער (ליפּאָוואַ 1), און נישט אַר־בערוועקענדיג קיינעם פון שלאָף האָבען זיי מיט זיך צוגענומען פערשידענע מלבושים, וועש און חפצים פאַר 1.400 זלאָטעס און זענען עוקר געוואָרן. פּאָליציי זוכט די גנבים.

לאָדזער עטנאָגראַפישער מוזעאום איז אַ נייעם לאָקאַל

(א) דאָס לאָדזער עטנאָגראַפישע מוזעאום ציהט זיך איצט איבער פון פּעטריקאָווער 93 אין אַ נייעם לאָקאַל אויף פּעטריקאָווער 104 (בנין פון געוועזען לאָדזער שול־קוראַטאָריום).

פאַרן פּובליקום וועט דאָס מוזעאום ווערען גע־עפענט פונ'ם 3 יולי אָן.

בעשטראָפט פאַר האַנדלען מיט געשמוגעלטע זאָקען

(א) דאָס לאָדזער קריזגעריכט האָט נעכטען פעראורטיילט אַ געוויסען שלמה גרינבערג אויף צו בעצאָהלען צוויי טויזענד זלאָטעס שטראָף אָדער צו זיצען פופציג טעג אין אַרעסט — פאַרן האַנד־לען מיט געשמוגעלטע זאָקען.

אַמטליכעס

(2) נעכטען האָט זיך צוריקגעקעהרט פון אור־לויב און איבערגענומען זיין אַמט דער קרייז־אַר־ביטס־אינספּעקטאָר פון 3־טען קרייז, אינזש. נאָוישי־קאָווסקי.

2 געהיימנישפולע באַנדיטען־אָנפאַלען

(2) נעכטען זענען פערגאַסטירט געוואָרען צוויי געהיימנישפולע באַנדיטען־אָנפאַלען:

אויף קאַראָלעווסקא לעם נומער פינף האָבען אומבעקאַנטע פערשוינען מיט מעסערס געפעהרליך צושטאָכען אַ געוויסען סטאַניסלאַוו. גאַבלעווסקי (קאַנטנא 45) און ראָג כאַראַבערגא און סאַדאָוואַ האָט דאָס זעלבע פּאַסירט מיט דעם 30־יעהריגען וולאַדיסלאַוו קוואַשניעווסקי.

ביידע צושטאָכענע האָט פּאָליציי אין אַ גע־פעהרליכען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אַרויסגעגנב'עט אַ שרייב־מאַשין

(2) נעכטען האָבען זיך גנבים אַריינגעקראָכען אין דעם לאָקאַל פון דער יודישער ספּאָרט־געזעל־שאַפט „מכבי" און אַרויסגעגנבעט אַ רעמינגטאָן־מאַשין אין דעם ווערט פון 1500 זלאָטעס.

Dr. HELLER

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט, זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ש. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), ל. שטעקעל (לימאַנאָווסקיעגאָ 37), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשא 6), ס. האַמבורג (גלובנע 50), ל. פּאַוולאָווסקי (פּעטריק. 307), א. פּיאַטראָווסקי (פּאָמאָרסקא 91).

קאָלאָסאַלער ערפאָלג פון זשאַבאָטינסקי'ס גרויסער פילם־רעדע אין וואַרשע

נעכטען אָוונט איז אין קינאָ „ספּלענדיד" אין וואַרשא פאָרגעקומען די פּרעמיערע פון זשאַ־באָטינסקי'ס גרויסער פילם־רעדע א.נ. „לאָזט אַריין יודען קיין ארץ ישראל". דער קינאָ־זאַל איז געווע־זען געפּאַקט פון אַ צוויי טויזענד קעפּיגען עולם, וועלכער איז געקומען הערען דעם גרויסען מייס־טער פון וואָרט וול. זשאַבאָטינסקי, וואָס האָט מיט זיין גרויסען טאַלאַנט פּעראייביגט זיין רעדע אויף דער פילם־לענטע. די גאַנצע צייט איז דער עולם געוועזען געשפּאַנט און מיט גרויס אויפמערקזאַמ־קייט זיך צוגעהערט צו זשאַבאָטינסקי'ס גייסטרייכע אויספיהרונגען, בעוואונדערענדיג די טעכניק פון דעם דאָזיגען פילם, וואָס בעת דער גאַנצער צייט פון דער רעדע איז אילוסטרירט געוואָרען אין בילדער, דיאַגראַמען און מאַפּעס די ענטוויקלונג פון ארץ־ישראל, איהרע אויסזיכטען אין דער צו־קונפט, די מעגליכקייט פון דער קאָלאָניזאַציע, עקס־פּאָרט און אימפּאָרט.

די דאָזיגע פילם־רעדע פון וול. זשאַבאָטינסקי האָט אין גאַנץ וואַרשא אַרויסגערופען אַ גרויסע פּעראינטערעסירונג.

אין לאָדז קומט פאַר די פּרעמיערע היינטיגען שבת אין קינאָ „ראָקסי" נאַרוטאָוויטשא 20.

די קומענדיגע וואָך וועט מען שרייבן וויסען,

צי מיר האָבען אַ נייעם שטאַטראַט, צי מיר דאַרפען ערשט האָבען

(2) לויט ווי מיר דערוויסען זיך וועט סוף היינ־טיגע וואָך צוטרעטען צו דער אַרבייט אַ ספּעציעלע קאָמיסיע, בעשטימט דורכן וואָיעוואָדע ה' האַוקע־נאַוואַק, וואָס וועט אויספאָרשען די פּראָטעסטען גע־גען די שטאָט־ראָט וואַהלען.

די קאָמיסיע וועט שפּעטער מאַכען ענטשפּרע־כענדע פאָרשלאָגען דעם וואָיעוואָדע, וועלכע וועט אָנגעהמען אַן ענדגילטיגע דעציזיע בנוגע אַב'עווענ־טועלען אַדורכפיהרען נייע וואַהלען, אָדער וועגען צוזאַמענרופען די ערשטע זיצונג פון דעם ניי־קאָנ־סטיטואירטען לאָדזער שטאָט־ראָט.

די היגע בעקער־צעכען בעטען

אַז מ'זאָל אין פערלויף פון דריי יאָהר נישט דערלויבען צו עפענען נייע בעקערייען

(2) די לאָדזער בעקער־צעכען האָבען איבער־געגעבען אין דעם מיניסטעריום אַ מעמאָריאַל וועגען דער נויטווענדיגקייט אָפּצושטעלען דאָס דורכפיהרען די מעכאַניזירונג פון די שוין־עק־זיסטירענדע בעקערייען.

זייער בקשה מאָטיווירען די בעקערס מיט'ן מאַנגעל אין געלד און מיט דעם, וואָס די בע־קערייען טראָגען נישט קיין פּרנסה.

חוץ מזה פאָדערן די בעקערס אויפצו־האַלטען אויף דריי יאָהר דאָס אַרויסגעבען פון דערלויבענישען אויף צו עפענען נייע בעקערייען, מאָטיווירענדיג עס מיט דער איבערפּראָדוקציע פון די שוין עקזיסטירענדע בעקערייען.

מאסקווע בויט אנ'אונטער ערד-באהן

און געלערנטע זוכען דעם צאר'ס אוצרות

ספעציאליסטען און געלערנטע זענען פארנומען מיט די אויסגראבונגען פון פערשידענע טונעלען וואו מען האפט צו געפינען די קאסטענס מיט גאלד און טייערע שטיינער, וואס ליגען דארט בעהאלטען פאר די לעצטע 400 יאהר

אין צוזאמענהאנג מיט די אויסגראבונגען, וואס ווערען איצט געמאכט אין מאסקווע ביים דורכפיהרען די ערשטע אונטער־ערד'ישע באהן, איז ווידער אמאל ארויפגעשוואומען די פראגע וועגען ענטדעקען די אונשאצבארע היסטאר'ישע אוצרות, וואס די אמאל־געוועזענע רוסישע צארען, און גרויספירשטען האבען געהאט פערשטעקט אין די אונטער־ערד'ישע לעכער פון מאסקווע.

וועגען די דאזיגע אונטער־ערד'ישע אוצרות געהען ארום לעגענדען שוין הונדערטער יאהרען. מען דערצעהלט, אז אונטער דעם קרעמעל ליגט פערשטעקט א גאנצע שטאט. אין אט דער אונטער־ערד'ישער שטאט זאלען זיך געפינען גאנצע בערג פון גאלד און זילבער, פון בריליאנטען און פערל, פון הייליגע בילדער און סקולפטורען און דער עיקר, — די אומשאצבארע ביבליאטעק פון איוואן דעם גרויזאמען. שוין איבער 400 יאהר, ווי די דאזיגע אוצרות זענען בעגראבען געווארען אין די אונטער־ערד'ישע שאך־קאמערן פון קרעמעל און עס איז נאך קיינעם נישט געלונגען צו הערקלייבען זיך צו זיי.

איז משך פון די לעצטע יאהרהונדערטער איז שוין נישט איין פרוב געמאכט געווארען צו ענטדעקען די אונטער־ערד'ישע גענג און היילען פון די פריהער־געוועזענע רוסישע צארען און גרויספירשטען. און אזוי ארום זיך אנגעשטויסען ווי עס איז אויף די געגארטע אוצרות. דער רוסישער ארכעאלאג איגנאט סטעלעצקי בעמיהט זיך שוין יאהרעלאנג אויסצופארשען די געהיימנישפולע וועלט, וואס ליגט פערמויערט אונטערן קרעמעל און מיט עטליכע יאהר צוריק איז איהם שוין אפילו געלונגען זיך אנצושטויסען אויף אנ'אונטער־ערד'ישען גאנג, אבער מען האט די ווייטערדיגע אויסגראבונגען געמוזט אפשטעלען, ווייל עס איז געווען א געפאהר, אז א בעדייטענדיגער טייל פון דעם קרעמעל זאל איינגעזונקען ווערען טיף אין דער ערד.

דער קרעמעל אליין, דארף מען וויסען, שטעלט מיט זיך פאר איינעם פון די סאמע מערקווירדיגסטע היסטאר'ישע דענקמעלער. ער האט זיך אנגעהויבען בויען אינ'ם יאהר 1157 און האט זיך געבויט און איבערגעבויט גאנצע 300 יאהר. זיין איצטיגען אויסזעהן האט ער בעקומען אין די יאהרען 1475—1479 אין די צייטען פון איוואן דעם דריטען, דער פארגענגער פון איוואן דעם גרויזאמען.

פון ד. שערמאן.

איוואן דער דריטער האט געהאט דעמאלט אויסצושטעהן געברענטע צרות פון די טאטער'שע מחנות, וואס האבען נישט איין מאל געהאט אטאקירט די ניי־געגרינדעטע מאסקווער מלוכה און אויך די רוסישע באיארען האבען נישט צו רוה געלאזט דעם זעלבסטהערשענדיגען און שטענדיג קעמפער'ישען רוסישען צאר. דעמאלט האט איוואן דער דריטער איינגעלאדען קיין מאסקווע דעם בערימטען איטאליענישען ארכיטעקט פיאראווענטי — ער זאל זעהן בעפעסטיגען דעם קרעמעל אויסערליך און דער עיקר — אויסבויען אונטערן קרעמעל געהיימע שאך־קאמערען, וואו איוואן דער דריטער זאל קאנען בעהאלטען די קאלאסאלע מלוכה־אוצרות. די אלע, וואס האבען געוואוסט אדער געקאנט וויסען, ווי אזוי מען דערקלייבט זיך צו די געהיימע אונטער־ערד'ישע שפייכלערס, האט איוואן דער 3־טער פשוט געלאזט אומברענגען. אפילו דעם איינגעלאדענעם ארכיטעקט פיאראווענטי האט מען אויסגעשטאכען די אויגען — ער זאל נישט קאנען טרעפען דעם וועג צו דעם געהיימען אריינגאנג, וועלכען ער אליין האט אויסגעבויט.

מעהר נישט די רוסישע צארען אליין פלעגען בסוד־סודות איבערגעבען איינע די אנדערע, ווי אזוי מען קאן זיך דערקלייבען צו די אונטער־ערד'ישע אוצרות.

דאך אבער האבען אויך נאך אייניגע מאנאכען געהאט געוואוסט וועגען זיי, ווייל אין יאהר 1700 איז געפונען געווארען אין א קרעמעל־קלויסטער א כראניק, אין וועלכער עס ווערט דערצעהלט, אז אונטער דעם אזוי־גערופענעם „טאיניק־טורם“ (סודות־טורעם) געפינט זיך א לאנגער קארידאר, וואס שפארט זיך אן אין א געמויערטע וואנט מיט מעהרערע אייזערנע טירען הינטער וועלכע עס געפינען זיך די אוצרות פון די פריהער־געוועזענע רוסישע צארען.

אינ'ם יאהר 1812, ווען נאפאלעאן האט געהאט בעזעצט מאסקווע, האט ער געגעבען א בעפעהל אויפצוזוכען די צאר'ישע אוצרות פון אונטער דעם קרעמעל. די פראנצויזישע סאלדאטען האבען זיך תיכף א נעהם געטון צו מאכען אויסגראבונגען אין פערשידענע ריכטונגען און אין איין אונטער־ערד'ישען גאנג זאלען זיי שוין אפילו האבען ענטדעקט עטליכע אייזערנע קאסטענס פון די בעהאלטענע מלוכה־אוצרות, אבער ווי נאר זיי האבען זיך א נעהם־געטון פאר די קאסטענס, האבען זיי פלוצלונג דערהערט געהיימנישפולע קלאנגען, וואס די קאסטענס גיבען ארויס פון זיך. די פראנצויזישע סאלדאטען האבען זיך שטארק איבערגעשראקען און זענען זיך באלד צולאפען. נאפאלעאן האט שוין געהאט בדעה צו שיקען אנדערע מעהר מוטיגע סאלדאטען, אבער אין דעמזעלבען טאג האט אויסגעבראכען די בעריהמטע מאסקווער שרפה, ווען גאנץ מאסקווע איז אנועק מיט'ן פייער און נאפאלעאן מיט זיינע חיילות האבען זיך געמוזט אפטראגען, וואס גיכער פון דער ברענענדיגער שטאט.

נאפאלעאנס היסטאריקער זענען זיך משוה, אז די קאסטענס, וואס די פראנצויזישע סאלדאטען האבען געהאט ענטדעקט זענען געוויס געווען פערבונדען מיט א מעכאנישען ארגעל, און אז ווי באר מען ריהרט זיך צו צו די קאסטענס, הויבען זיי אן ארויסצוגעבען פון זיך געהיימנישפולע טענער.

די דאזיגע קאסטענס זאלען זיך, א סברא, געפינען אונטער א קרעמעל־טורעם, וואס געהט ארויס אויף דעם רויטען פלאץ („קראסנאיא פלאשטשאד“). אויף דעם דאזיגען פלאץ געפינט זיך איצט דער מאיזאליי, וואו עס ווערט אפגעהיט לענינס באלזאמירטער קערפער.

אויף אט דעם פלאץ פלעגט פיאטר דער גרויסער מיט די אייגענע הענד קעפען אלע בונטאר'ישע באיארען, וואס פלעגען איהם ווידערשפעניגען.

אויך די איצטיגע באלעבאטים פון קרעמעל זענען, פערשטעהט זיך, שטארק פעראינטערעסירט מיט די אונטער־ערד'ישע אוצרות, אבער פראפעסאר סטעלעצקי, וועלכער פערנעהמט זיך מיט דעם דאזיגען געהיימנישפולען ענין טענה'ט, אז נישט דאס גאלד און די איידעלשטיינער אינטערעסירען איהם, נאר ער אינטערעסירט זיך, דער עיקר, מיט דער יקר־המציאות'דיגער ביבליאטעק פון איוואן דעם גרויזאמען. די דאזיגע ביבליאטעק זאל איוואן דער גרויזאמער האבען אפגע'ירשנ'ט פון זיין טאטען איוואן דעם דריטען. וועלכער האט זיין ביבליאטעק געהאט בעקומען גשעפקט פון די פאטריארכען אין קאנסטאנטינאפאל.

די כראניקעס דערצעהלען, אז איוואן דער גרויזאמער האט אינ'ם יאהר 1565 געהאט איינגעלאדען דעם דייטשען גייסטליכען יאהאן זוטערמאן פון ריגע, ער זאל איהם די ביבליאטעק ברענגען אין ארדנונג, און קאטאלאגירען. דער דייטשער גייסטליכער, בעקענענדיג זיך נעהנטער מיט איוואן דעם גרויזאמענס ביבליאטעק זאל האבען געמאלדען זיינע פריינד, אז ער וואלט געווען גרייט צו אפערען אלע זיינע קינדער, אבי נאר אריבער צוברענגען די דאזיגע ביבליאטעק אין א דייטשער אוניווערזיטעט־שטאט, לויט דער בעשרייבונג פון זוטערמאנען פערמאגט די ביבליאטעק די ערשטע אפשריפטען פון די וועלט־בעריהמטע ווערק פון טאציטוס, ציצערא און טיטוס ליוויאוס.

לייגט מען איצט אין מאסקווע פיל האפנונגען אויף די אויסגראבונגען, וואס ווערען געמאכט דורך דער גאנצער לענג פון מאסקווע ביים בויען דארט די ערשטע אונטער־ערד'ישע באהן.

אמעריקע און די בערלינער אלימפיאדע

ניו־יארק (יט"א) יו ליאם גארלענד, דער אמעריקאנער מיטגליד פון אינטערנאציאנאלען אלימפישען קאמיטעט, וועלכער האט זיך נאר וואס אומגעקעהרט פון א רייזע קיין איראפע, פערעפענטליכט אנ'ערקלערונג, אין וועלכער ער זאגט, אז מצד דעם דייטשען קאמיטעט פאר דער ארגאניזירונג פון דער בערלינער אלימפיאדע 1936, האט ער נאכאמאל בעקומען די פערזיכערונג, אז אין דייטשלאנד בעשטעהען נישט קיין שום פאראורטיילען לגבי יודישע ספארט־לער, אז די דייטשען וועלען האלטען זייער צוזאג. נישט צו בעשווערען יודען דעם ספארט־טרענירונג. און אז אויך איי וועט איז דער אלימפיאדע זיך קענען בעטייליגען מיט אנ'איגענער מאנשאפט.

אין דער יודישער און א גרויסען טייל פון דער נישט־יודישער עפענטליכקייט אין אמעריקע גלויבט מען נישט די דאזיגע פערזיכערונגען, וועלכע שטעהען אין סתירה מיט די פעסטגעשטעלטע טאטזאכען. מען ווייס אויך, אז דער אנטייל פון א"י איז נאך ווייט נישט קיין בעשלאסענע זאך.

פון אכט באקס־וועלטמייסטערשאפטען האבען יודען געוואונען פינף

לאנדאן (יט"א) דער פאקט, וואס דער יוד מאקס בער האט בעקומען די באקס־וועלטמייסטערשאפט פון אלע קאטעגאריעס, האט דער גאנצער וועלט־פרעסע געגעבען די געלעגענהייט צו קריטיקירען די אונהאלטבארקייט פון דער נאצישער טעאריע וועגען דער קערפערליכער מינדער־ווערטיגקייט פון יודען. דערביי ווערט פעסטגעשטעלט, אז פון די אכט וועלטמייסטערשאפטען אין באקס, האבען יודישע טשעמפיאנען געוואונען פינף: צוויי טיטלען האבען בעקומען בערני ראס און די איבעריגע דריי — מאקס בער, ראזענבלום און דזשעקי ברון.

DR. MED. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קרענק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שטונדען 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוואכע
נעמט אהן פון 8—12 בייטאג, 4—6 און פון 7—9.

אליבע ביי די פערדווירענע צעהן שבטים

פון ש. בערג

דער פרינץ פארליבט זיך אין רבקה'ן

שוין לאנג, לאנג האט עזריה נישט געשלאפען אזוי רוהיג און געשמאק ווי די ערשטע נאכט איז מאלאבאר. און ער האט געהאט א גוטען חלום אויך. דוד המלך האט זיך בעוויזען צו איהם, אנגעטאן א לארבער־קראנץ אויף זיין קאפ און געזאגט, אז דער קראנץ וועט איהם ברענגען גליק, און אז ער, א צווייג פון יהודה, וועט זיך פעראייניגען מיט א צווייג פון ישראל, און זיי וועלען זיין געבענשט. עזריה האט דעם חלום אנגענומען פאר א גוטען סימן, פאר א בשורה, אז דא וועט ער געפינען זיין גליק.

גאנץ פריה האט ער שוין נישט געקאנט שלאפען. א וואונדער־געזאנג פון טויזענטער פייגעל האט איהם אויפגעוועקט, דער מארגענטומעל איז געווען פול דאס הויז. אלע זענען שוין געווען אויפגעשטאנען. ער איז ארויס פון בעט און ארויסגעקוקט פון פענסטער, האט ער דערזעהען דאס גאנצע הויזגעזינד געהט ארויס מיט שניידמעסערס אין די הענט. ער האט זיי הארציג בעגריסט, זיי האבען איהם הארציג געענטפערט, נאר דער בעל־הבית האט זיך געוואונדערט וואס ער איז אזוי פריה אויפגעשטאנען, צי איז איהם דאס געלעגער נישט געווען בעקוועם. ער האט געזאגט, אז דאס געלעגער איז געווען זעהר גוט, נאר די זינגענדיגע פייגעל און די הערליכע זון האבען איהם אויפגעוועקט.

— אזוי פריה געהט איהר צו דער ארבייט?

— האט געפרעגט עזריה, און מנוח האט איהם געזאגט, אז דאס איז דער ערשטער טאג פון שבט, שטעהען זיי אויף אזוי פריה. זיי קאנען זיך נישט דערווארטען אויף דער פרייד פון שניט, איידער זיי זענען אוועק האבען זיי איהם געזאגט, אז אנבייסען איז גרייט פאר איהם; נאכ'ן עסען, אויב ער וויל, קאן ער קומען אין פעלד אריין. עזריה האט נישט געקאנט אוועקנעהמען די אויגען פון דער יונגער טאכטער, פון רבקה'ן, א גלייכע איז זי געגאנגען, מיט א שניידמעסער אין האנט, און איהרע וואונדערליכע לאנגע האר זענען געפלויגען אונטער דעם מארגען־ווינטעל, ווען זי איז פערשוואונדען האט ער זיך שנעל אנגעטאן, אפגעגעסען, און געגאנגען אין פעלד אריין.

אויפ'ן פעלד זענען אלע געווען אין ברען פון דער ארבייט. עזריה האט זיך פערבענקט נאכ'ן שנייד־מעסער, ער איז געווען אנ'אויסגעצייכענטער שניטער, האט ער גענומען א מעסער, און באלד איז עס געשיקט געלאפען איבער די זאנגען. און אז מנוח האט איהם געזאגט, אז ווי ער זעהט האלט ער א שנייד־מעסער נישט דאס ערשטע מאל, האט עזריה איהם געזאגט, אז פון קינדווייז אן איז ער געוועהנט צו פעלד־ארבייט, און מיט נאך מעהר חשק האט ער געלאזט לויפען זיין מעסער איבער די זאנגען.

פארנאכט האבען זיי זיך אומגעקעהרט אהיים און ארויף אויפ'ן דאך. דער פאטער האט גענומען די קליינע קינדער און געלערנט מיט זיי. דאס זעלבע האט עזריה געזעהען אויף די דעכער פון די אנדערע הייזער — די טאטעס האבען געלערנט מיט זייערע קליינע קינדער. נאכ'ן לערנען זענען זיי געגאנגען ארויס פון דארף, אויף א גרויס פעלד. אלע איינוואוינער האבען זיך פערזאמעלט און האבען זיך געשפילט אין דער קונסט פון פעכטען און באקסען; אין שיסען מיט פייל־און־בויגען; אין שליידערען שטיינער און פיקעס און אין לויפען. די עלטערע האבען געלערענט די יונגע א גוטע שעה, און זיי זענען געגאנגען אהיים עסען.

עזריה האט זיך דערווייל בעקענט מיט אלעמען. זיי האבען געמאכט א גוטען איינדרוק אויף איהם, און ער איז זיי געווען שטארק געפעלען. ער איז געוואויר געווארען, אז זיי טוען דאס אלע טאג. די לעבען טאקע פריידליך מיט די ארומיגע פעלקער, זיי ווילען אבער זיין די בעסטע קריגס־פיהרער אויפ'ן ערגסטען פאל, טאמער בעפאלט זיי איינמיצער. איטליכען טאג איז עזריה מיטגעגאנגען אין פעלד אריין און געארבייט, און קיינמאל איז איהם די ארבייט נישט געווען אזוי זיס ווי איצט.

שבת זענען אלע ארויס אויפ'ן פרייען פעלד דאווענען, איינער פון עולם האט געלייענט די סדרה און געהאלטען א דרשה, דערנאך האבען אלע שטיל תפילה געטאן. ביים עסען האט עזריה געפרעגט, פארוואס זיי זענען נישט מקריב קיין קרבנות און פארוואס זיי האבען נישט קיין שוהל, און מנוח האט איהם געענטפערט:

— מיר זענען שוין לאנג נישט מקריב קיין קרבנות. שמואל הנביא האט דאך געזאגט, אז גאט וויל בעסער מען זאל היטען זיין געבאט איידער מקריב זיין קרבנות. מיר האבען נישט קיין כהנים, א שוהל האבען מיר יא, מיר נוצען זי אבער נאר ווען עס רעגענט. אז עס איז שעהן וועטער דיגען מיר גאט אין פעלד. יעדער איינער קען ביי אונז די תורה. א קינד ווערט אלט צוועלף יאהר קען ער שוין ליינען אין דער תורה, אז מיר האבען נישט איינעם א בעל תפילה אדער א בעל־קורא. אלע שבת אדער יום־טוב טוט דאס אנ'אנדערער, אויך וועמען עס פאלט דער גורל.

— און ווער זענען אייערע פיהרער? — האט עזריה געוואלט וויסען.

— מיר פיהרען זיך ווי אונזערע עלטערען איז צייט פון די שופטים. מיר קלייבען אויס דעם עלטסטען און קלוגסטען מאן פאר דעם ריכטער פון דער געמיינדע. אלע ריכטער צוזאמען פיהרען די מדינה, און ווי די מעהרהייט בעשליסט, אזוי בלייבט. מיר האבען נישט קיין מחלוקת. אונזער וועג איז זעהר גוט. איהר וועט דא זיין לענגער וועט איהר זעהען ווי גוט עס איז. באלד וועט זיין סוכות, וועט איהר זעהען ווי מיר פייערען דעם יום־טוב, איך בין זיכער, אז עס וועט אייך געפעלען.

מיט יעדען טאג איז עזריה אלץ מעהר צוגעבונדען געווארען צו זיינע נייע ברידער, און זיין ליבע צו רבקה'ן איז געוואקסען.

איין טאג, ווען זיי זענען אלע געווען אין פעלד פערטון אין דער ארבייט, האט זיך א הויב געטאן א שרעקליך געשריי. דערשראקענע זענען אלע אויפגעשפרונגען און דערזעהען ווי רבקה קארטשעט זיך אויף דער ערד און א שלאנג וויקעלט זיך ארום איהר. אפהענטיג זענען אלע געווארען און זיי האבען אנגעהויבען שרעקליך צו שרייען. עזריה האט נישט געשריען. אין אנ'אויגענבליק איז ער געווען לעבען איהר און מיט זיין מעסער א שווער געטאן איבער'ן שלאנג'ס האלז. ווי אנ'אפגעשניטענע זאנג איז דעם שלאנג'ס קאפ געפאלען צו דער ערד.

ווי גרויס עס איז פריהער געווען עזריה'ס ליבע צו רבקה'ן איז זי איצט געווארן נאך גרעסער. ער האט שוין נישט געשלאפען געשמאק די נעכט. ער איז געלעגען און כסדר געטראכט וועגען איהר. ער האט אבער אלץ נישט געוואגט צו אנטפלעקען זיין הארץ פאר איהר. א שעהנע פאר וואכען זענען אזוי אריבער, ביז איין אווענט. רבקה איז דעמאלט נישט געווען אין הויז. איז איהם געווען שטארק אומעטיג און ער האט זיך נישט געקאנט קיין ארט געפינען. איז ער געגאנגען אין וואלד אריין. געווען איז דער אווענט א הערליכער. די לבנה האט שוואך אריינגעלויכטען אין געדיכטען וואלד אריין, א בעלויכטעגער האט דער וואלד געשלאפען, די וועלט ארום האט שטיל געריהט, האט עזריה זיך געזעצט אונטער א בוים און אנגעהויבען חלומ'ען אויף דער וואך. רבקה האט איהם ליב, רבקה ווערט זיין כלה. זי, רבקה'ן. האט געמיינט דוד המלך, ווען ער איז די ערשטע נאכט געקומען צו איהם אין חלום, רבקה. רבקה.

און ווי ער חלומ'ט אזוי, האט ער דערהערט א געזאנג, איז ער נאכגעגאנגען דאס קול און פון ווייטענס נאך האט ער דערזעהען רבקה'ן זיצען אונטער א בוים. זי האט פערבענקט געזונגען א ליבעסליד ווענען א בחור, וואס איז געקומען און צוגערויבט איהר רוה, ער האט אנגעהויבען טרערען פאר פרייד — האט זי דאך איהם אויך ליב! מיט איין שפרונג איז ער געווען לעבען איהר.

— רבקה, טייערע, שעהנע רבקה — האט ער איהר געזאגט — נישט איך האב אוועקגערויבט אייער רוה; איהר האט מיין רוה אוועקגערויבט. איך שלאף נישט קיין נעכט! איך ליב אייך, רבקה, האט איהר מיך אויך ליב? ווער איהר האט נאר געזונגען גלאט א ליד?

אין אנהויב האט זי זיך דערשראקען, ווען ער האט זיך פלוצלונג א שטעל געטאן לעבען איהר. דערנאך האט זי זיך פערשעהמט, די צניעות'דיגע רבקה, וואס ער האט געהערט דעם סוד פון איהר בענקשאפט. איהר פנים האט זיך אנגעצונדען, געווארען צונטער רויט, און זי האט געשוויגען. עזריה האט דאס אנגענומען פאר א סימן, אז זי האט איהם ליב. ער האט זי ארומגענומען און הייס געקושט, און נאר הייסער זענען געווען איהרע קושען.

(ווייטער מארגען)

א נייע יודישע שטאט וועט ענטשטעהען ביי דער ים-בוכטע אין חיפה

א צווייטער תל-אביב — א ריין-יודישע שטאט מיט אנ'אויטאנאמער זעלבסט-פערוואלטונג ווערט געשאפען אין מפרץ-חיפה. — בעראטונג פון די פיה-רענדע יוד. אינסטיטוציעס וועגען די ענטוויקלונגס-טענדענצן פון מפרץ-חיפה

ירושלים, (פאלקאר). — אין צוזאמענהאנג מיט די געפלאנטע גרויסע בוי-ארבייטן אין מפרץ-חיפה און מיט דער בע-פארשטעהענדער שנעלער און שטארקער ענטוויק-לונג פון דעם דאזיגן גרויסן באדען-קאמפלעקס נעבען דער שטאט חיפה, — איז פאר די אנפיה-רענדע יודישע נאציאנאלע אינסטיטוציעס אין ארץ-ישראל אויפגעשוואומען א נייע אייגנארטיגע פרא-גע:

אין וועלכער ריכטונג זאל געפיהרט ווערען די ענטוויקלונג פון מפרץ-חיפה? צי זאלען די נייע יודישע קווארטאלען, וואס וועלען דארט געשאפן ווערען זיך אנשליסען אין דער שטאטישער זעלבסטפערוואלטונג פון חיפה און זאלען אויף אזא אופן פערשטארקען דעם יודישן עלעמענט, אדער זאל מען אין דער ים-בוכטע פון חיפה שאפען א נייע ריין-יודישע אויטאנאמע שטאט, פונקט ווי דאס איז תל-אביב?

לויט דער איניציאטיוו פון דער פאליטישער אפטיילונג פון דער יודישער אגענץ איז די טעג פארגעקומען א בעראטונג, אין וועלכער עס האבן זיך בעטייליגט פארשטעהער פון אלע יודישע אינסטיטוציעס, וועלכע זענען דירעקט פער-אינטערעסירט אין דער צוקונפט פון'ם מפרץ-חיפה.

אויף דער בעראטונג זענען נאך נישט אנגענומען געווארען קיין ענטגילטיגע בעשלוסען, אבער די איבערוויגענדע מיינונג פון אלע בעטייליגטע איז געוועזן פאר דער שאפונג פון א נייער זעלבסט-שטענדיגער יודישער טעריטאריאלער איינהייט אין מפרץ-חיפה.

עס איז אויך דער בעראטונג בעטאנט געווא-רען, אז די ענטוויקלונג פון דעם יודישען ישוב אין חיפה געהט גלייכצייטיג אין צוויי ריכטונגען: אויף דער בארג כרמל (הדר-הכרמל און הר-הכרמל) און אויף דעם שטח לענגאויס דעם ברעג ים ביי דער בוכטע פון חיפה.

די ענטוויקלונג אין דער ערשטער ריכטונג, איז דער ריכטונג פונ'ם כרמל, בעדייט ממילא די פערגרעסערונג פון דעם שטח פון דער שטאט חיפה און די פערשטארקונג פון דעם יודישען עלעמענט אין איהר. עס אונטערליגט נישט קיין שום ספק, אז די ענטוויקלונג פון דעם יודישען ישוב בלויז אין דער איינער ריכטונג פונ'ם כרמל שאפט אויס זיכטען פון א יודישער מעהרהייט אין חיפה אין דער גארנישט ווייטער צוקונפט.

פון דער צווייטער זייט אבער — איז געווען די מיינונג פון די פארשטעהער פון די פיה-רענדע יודישע אינסטיטוציעס — דארף מען נישט פערציכטען אויף די גרויסע אויסזיכטען, וועלכע זענען פאראן צו שאפען אין מפרץ-חיפה א זעלבסט-שטענדיגע פאליטישע און קולטורעלע קראפט, וועל-כע עס קאן געבען בלויז א ריין-יודישע שטאט מיט אנ'אייגענער קאמונאלער זעלבסטפערוואלטונג.

פון וועלכע פאכן מוזען זיין די ארבייטער וואס בעקומען די סערטיפיקאטן פאר פאכלייט

וועלכען סטאזש אין זייער פאך וועלען זיי מוזען בעזיצען

ירושלים, (פאלקאר). — די ארץ-ישראל'דיגע רעגירונג האט ביים בע-שטימען דעם סערטיפיקאטען-שעדיול אויפ'ן איצ-טיגען האלב-יאהר (פון אפריל ביז אקטאבער 1934) פעסטגעשטעלט, אז א טייל פון די סערטיפיקאטען דארף דורך דער יודישער אגענץ פערטיילט ווערען צווישען קוואליפיצירטע ארבייטער-פאכלייט.

די דאזיגע פאכלייט מוזען געהערען, לויט דער בעשטימונג פון דער רעגירונג, צו איינעם פון די פאלגענדע פאכען: טעקסטיל, האלץ און מעבעל, מעטאל, כעמישע אינדוסטריע, עלעקטראטעכניק, שפייז-אינדוסטריע, בוי-בראנזשע, אנדערע אינ-דוסטריע-פאכען.

פון די דאזיגע סערטיפיקאטען פאר פאכלייט זענען דורך דער עליה-אפטיילונג פון דער יודישער אגענץ בעשטימט געווארען 200 פאר ארבייטער, וועלכע ווערען ספעציעל איינגעלאדען דורך די ארץ-ישראל'דיגע פאבריקען אלס אינסטרוקטארען. די איבעריגע זענען פערטיילט געווארען פאר קוואליפי-צירטע ארבייטער, וואס ווערען געפאדערט דורך זייערע קרובים אין ארץ-ישראל.

עס איז נאך ביז איצט ענטגילטיג נישט ענט-שיידט געווארען די פראגע וועגען דעם סטאזש, וואס וועט געפאדערט ווערען פון די ארבייטער-פאכלייט, וועלכע וועלען געניסען פון די איצטיגע סערטיפיקאטען. די רעגירונג פאדערט, אז די ספע-ציעלע סערטיפיקאטען פאר פאכלייט זאלען ער-טיילט ווערען בלויז אזעלכע ארבייטער, וועלכע אר-בייטען אין זייער פאך נישט ווייניגער ווי 4 יאהר. דאגעגען די עליה-אפטיילונג פון דער יודישער אגענץ פערלאנגט צו פערקלענערען דעם געפאדערטען סטאזש ביז איין יאהר און פאר די עולים פון דייטש-לאנד — ביז א האלב יאהר.

א נייע בעגרענצונג פאר טוריסטען קיין ארץ-ישראל

אויך טוריסטען, וואס פאהרען מיט ערשטער קלאס, מוזען איינלעגען א דע-פאזיט פון 60 פונט. — ווער קאן בעפרייט ווערען פון אזא דעפאזיט

ירושלים, (פאלקאר). — ווי מ'ה דערוויסט זיך, האט די ארץ-ישראל-דיגע רעגירונג ארויסגעגעבען א נייע פעראָרדנונג, לויט וועלכער עס וועט דורך די בריטישע קאנסולען אין אלע לענדער געפאדערט ווערען א דעפאזיט פון 60 פונט ביי אלע טוריסטען קיין ארץ-ישראל, — אויך ביי טוריסטען, וואס פאהרען מיט דער ערשטער קלאס, וועלכע זענען ביז איצט געווען פריי פון אזא דעפאזיט.

די בריטישע קאנסולען וועלען האבען דאס רעכט צו בעפרייען פון איינלעגען דעפאזיטען אזעל-כע טוריסטען, בנוגע וועלכע זיי וועלען זיין זיכער, דאס זיי זענען אמת'דיגע טוריסטען, אדער מענ-שען מיט א גענוגענדען פערמעגען, וואס וואלטען געקאנט, ווען זיי וואלען, בעקומען א שטענ-דיגע איבערייזע-ערלויבניש אלס קאפיטאליסטען

אפעל פון גובערנאטאר הערבערט לעהמאן פאר דער הילף-אקציע לטובת די דייטשע יודען

ניו-יארק (יט"א) דער יודישער גובערנאטאר פון שטאט ניו-יארק, פאלקאווניק הערבערט לעה-מאן, האט ארויסגעלאזען אנ'אפעל צו יודען און נישט-יודען וועגען אונטערשטיצען דעם פעראיי-ניגטען יודישען קאמפיין לטובת די ענטאייגענטע און ארויסגעטריבענע דייטשע יודען.

אין זיין אפעל שרייבט הערבערט לעהמאן צוו. אנד.: דער אנטייל פון דער וועלט אין גורל פון די אומגליקליכע דייטשע יודען איז אנ'אויסדרוק פון קאמף געגען יענע בייזע כוחות, וואס רופען ארויס האס און אומגליכהייט און פערלייקענען די גערעכטיגקייט.

הערבערט לעהמאן אונטערשטרייכט דעם גרויסען אנטייל פון יודען אין אויפבוי פון דייטש-לאנד. שילדערט די ליידען פון די יודען אין דייטש-לאנד און פון די יודען, וואס האבען געמוזט פער-לאזען זייער היימאט, און ריהמט די הילפס-ארבייט פון אויבער-קאמיסאר דזשעמס מאקדאנאלד.

פרעזעס פון גריכישער ציוניסט. פעדעראציע — גריכישער קאנסול אין תל-אביב

אטען (יט"א) די גריכישע רעגירונג האט בע-שלאסען צו באמינירען אלס איהר קאנסול אין תל-אביב דעם געוו. סענאטאר ד"ר אשר מלאך, פרע-זעס פון דער ציוניסטישער פעדעראציע אין גרי-כענלאנד, וועלכער האט בעשלאסען צו בעזעצען זיך בקביעות אין א"י.

יודישע ביכער-אויסגאבען אין אוקראינע

מאסקווע (יט"א) דער אוקראינישער מלוכה-פערלאג פערעפענטליכט זיין טעטיגקייטס-בעריכט פאר דאס יאהר 1933, פון וועלכען עס איז צו זעהען, אז אין משך פון דעם יאהר האט דער פערלאג ארויסגעגעבען 189 ביכער אין יודיש, דער-רונטער 40 לערנביכער, 38 פאליטישע ליטעראטור, 23 יוגענד-ליטעראטור, 27 בעלעטריסטיק, 17 פא-פולערע וויסענשאפט און 9 אגריקולטור.

די אויפלאגע פון אלע ארויסגעגעבענע ביכער האט אויסגעמאכט א מיליאן מיט א פירטעל עק-זעמפלארען די דורכשניטליכע אויפלאגע פון א בוך איז געווען 6 טויזענד עקזעמפלארען און האט זיך געוואקעלט צווישען 16 טויזענד ביי לערנ-ביכער און 3 טויזענד ביי בעלעטריסטיק.

דער פערלאגס-פלאן אויף דאס לויפענדע יאהר איז מעהר ווייניגער אזוי גרויס ווי פארן יאהר 1934

נאך א קרבן פון נישט-ארישער אפשטאמונג

פראג (יט"א) דער קאפעלמייסטער היידענרייך פון דער בערלינער מלוכה-אפערע איז ביז איצט געווען נישט-בעזייטיגט, א געוויסען טאג האט מען געמאכט די ענטדעקונג, אז היידענרייך איז נישט קיין ריינער ארייער און מען האט איהם אראפ-געזעצט. די בעזייטיגונג איז אין מיטען יענער היי-דענרייכען מיטגעטיילט געווארען איז דער פארם, דאס אין דער פריה האט מען ביים אריינגאנג אין דער מלוכה-אפערע אויפגעהאנגען א צעטעל: „דעם העררן קאפעלמייסטער היידענרייך איז דאס איבערטרעטען די מלוכה-אפערע פערבאטען". היי-דענרייך איז אוועק אהיים און זיך דערשאסען.

א התראה, וואס איז אין דייטשלאנד „אקטועל"

פראג (יט"א) אלס — „אקטועל" בעצייכענט דאס „פראגער טאגעבלאט" פאלגענדע מעלדונג, וועל-כע איז די לעצטע טעג דורכגעלאפען די פרעסע אין דייטשלאנד:

„דער דייטשער גלאז-פעראייניגונגס-פערבאנד, מאכט אויפמערקזאם אויף די ווירטשאפטליכע פאל-גען, וואס ענטשטעהען, ווען עס ווערען אין פער-איינצעלטע פאלען אויסגעהאקט די פענסטער-שוי-בען אין גרויסע פירמעס. ביים אויסשלאגען די פענ-סטער-שויבען אין יודישע געשעפטען ליידען היזק נישט די געשעפטס-אייגענטימער, נאר די דייטשע פערזיכערונגס-געזעלשאפטען".

דער אריער-פאראגראף

ר. איזראעל

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער היטלער צייט

145

דיהעלען האט נאך אלץ נישט געענטפערט, בעהמע האט מיט זיין רעדען זי אריינגעבראכט אין אזא צושטאנד, אז זי האט נישט געוואוסט וואס זי זאל ענטפערן. דאס וויינען איז איהר גע-ווען פריהער ווי אלץ, ווען זי האט זיך דערמאהנט וועגען איהר מוטער האט איהר אזוי פערקלעמט ביים הארצען, אז זי איז אין דעם אויגענבליק פעהיג געווען צו פערברויגען אויף אלע פרינציפען און בעשלוסען, נאר כדי צוליב צו טוען דער גוטער אלטיטשיקער פרוי, וועלכע האט אזוי ליב געהאט איהר טאכטער, זי האט זיך דאך געהאלטען פעסט, פערשטעלט די אויערן מיט די הענד און געזאגט:

— דערצעהלט מיר נישט מעהר, איך וויל נישט הערען. וואס האט איהר מיר נאך צו זאגען?

— טראגט די דאזיגע רייד פון העלען. האט דער כיטרער בעהמע שוין פערשטאנען, אז די ווירקונג פון זיינע רייד זענען שטארק און נאר אין דער ריכטונג דארף ער געהען.

— איך קען זיך נישט העלפען העלען, איך מוז עהרליך און געוויסענהאפט אויספיהרען מיין שליחות און אייך דאך דערצעהלען דאס וואס קומט פאר ביי אייך אין הויז, ביי אייערע עלטערען און בעזונדערס ביי אייער מוטער. דאס וואס איך האב אייך נאך צו זאגען איז דאס, אז איהר זאלט מיט מיר צוריקפאהרען קיין דייטשלאנד, איך האב פאר אייך צוגעגרייט אלע דאקומענטען און א פער-זיכערונג, אז אייך וועט גארנישט געשעהען אין דייטשלאנד...

— ניין, ניין, דאס וועט נישט געשעהען, ניין, דאס איז מיין ענטגילטיגער ענטפער. איך וועל נישט צוריקפאהרען קיין דייטשלאנד, איך וועל דא בלייבען.

— ביי וועמען, ביי היינריך זאקס? ווען מען דערמאהנט זיך פאר וועמען איהר האט אויס-געטוישט אייער פאטער און אייער מוטער פאר אנ-אונגעבילדעטען אסט-יודע, וועלכער פערמאגט דאך מעהר הינט גארנישט. נוט, איך בין מורה, אז איהר זענט נישט שולדיג דערין וואס היינריך זאקס איז געווארען אנ'ארימאן און בעזיצט מעהר גאר-נישט, א חוץ זיין ארימער, פערצייטישער מאמען, אבער א פאקט איז עס דאך. אזוי איז עס און נישט איהר נישט איך און נישט טויזענדער און צעהנדליג-טויזענדער זענען בכח עפיס אין דער הינזיכט צו ענדערען, דערביי דארפט איהר געדענ-קען, אז דא איז נישט דייטשלאנד, איך מיין דאס אמאליגע דייטשלאנד וואו די טאלעראנץ איז גע-ווען אזוי גרויס און שטארק, היינריך זאקס'עס פער צייטישע מאמע וועט אייך אלס קריסטען פערטריי-בען פון זיך...

העלען איז געווען איינגאנצען צורודערט, איהר איז געווארען הייס און קאלט. אין איהר איז פארגעקומען עפיס א שטארקע פערענדערונג. זי האט זיך אומרוהיג ארומגעקוקט אין אלע זייטען.

— הערט אויף, הערט אויף, גענוג. אבער היט אייך, ס'איז זיכער, אז מען הערט אייך אונ-טער. רעדט נישט איצט וועגען דעם.

דובינאוו'ן איז געווארען לאנגווייליג אין דער טעלעפאן-בודקע, ער האט געזעהען די לאגע, ער האט נישט געהערט, וואס דיהעלען רעדט מיט בעהמע'ן, אבער לויט דער דענערוויטקייט, לויט דער זשעסטיקולאציע האט ער פערשטאנען, אז ס'האנדעלט זיך וועגען וויכטיגע זאכען.

— וואס איז דאס מיר פארא אונטערשיד צי זיי הערען אונטער אדער נישט, איך מאך נישט קיין סוד דערפון, צוליב וואס איך בין דא אהער-געקומען אזוי, אז זיי קענען הערען און וויסען, איבעריגענס, וועל איך זיי דאס אליין זאגען. איך ווארט אויף אייער ענטפער.

— נישט איצט, איך וועל אייך גארנישט איצט ענטפערען.

— די צייט איז קורץ, מיר קענען נישט לאנג ווארטען, איך קען נישט לאנג ווארטען אויף קיין ענטפער.

— איך וועל אייך געבען צו וויסען אין די נאהענטסטע שעה'ן.

— גוט, העלען, איך וועל ווארטען און האפען, אז איהר וועט זיך דעם ענין איבערלעגען פאר אייער טובה וועגען און פאר דער טובה און ערהאלטונג פון אייערע עלטערען.

העלען איז ארויס פון וועסטיביל אין האטעל, זי האט זיך אומגעקוקט, אויב דארט געפינט זיך נישט רובינאוו, וועלכער האט זי בעגלייט אהער אין האטעל, און וועלכער האט געזאלט אר-גאניזירען די וואך איבער איהר. רובינאוו האט געזעהען ווי זי קוקט זיך ארום, ער האט אבער נישט געוואלט פערלאזען זיין ארט, כדי בעהמע זאל נישט בעמערקען, אז מען האט אונטערגעהערט זיין געשפרעך, ערשט ווען בעהמע האט פערלאזען דעם האטעל און איז אוועק אין זיין נומער, איז רובינאוו ארויס אין גאס און דעריאגט העלען, וועלכע איז שוין געווען אויפ'ן וועג אין איהר וואוינונג.

— איך האב אייך געזוכט ביים ארויסגאנג פון האטעל האט העלען געזאגט.

— איך האב פון אייך נישט ארויסגעלאזען קיין אויג דורך דער גאנצער צייט פון אייער גע-שפרעך מיט בעהמען.

— האט איהר אויך געהערט, וואס מיר האבען גערעדט?

— ניין, ליידער נישט, דער מהלך איז געווען צו גרויס, אז איך זאל קענען הערען, וואס מ'רעדט צווישען זיך אין דער שטיל.

— האפענטליך האט איהר נישט געהאט קיין אונאנגענעהמליכקייטען.

— אייגענטליך נישט, האט העלען געזאגט מיט א געצוואונגענעם שמייכעל.

רובינאוו האט נישט געוואלט פרעגען וועגען וואס דאס געשפרעך איז געפיהרט געווארען, דאס איז דאך אייגענטליך נישט געווען דער ענין פאר איהם, הגם ער איז געווען זעהר נייגיריג, אזוי ווי יעדער מענש וואלט דאס געווען ווען ער וויל וויסען אלץ וועגען מענשען, וואס זענען איהם נאהענט.

— ער האט געוואלט איין קלייניגקייט, האט העלען באלד געשטילט רובינאוו'ס נייגיריגקייט.

— דהיינו ?

— אז איך זאל צוריקפאהרען קיין דייטשלאנד.

— וואס פאלט איהם איין דעם שוטה ? ווי אזוי האט ער בכלל אייך געקענט מאכען אזא פארשלאג.

— א פארשלאג מאכען איז דאך נישט שווער דאס קען דאך יעדער.

העלען האט דאס וואס זי האט איצט גע-רעדט פשוט ארויסגעצוואונגען פון זיך, בעהמעס מוסר האט זי איינגאנצען צודרעהט, פאר וואס האט זי עפיס איצט אנגעהויבען צו צווייפלען אין אלעם וואס קומט פאר און וואס זי האט געהאלטען פאר'ן גרעסטען גליק איהרס, פארוואס האט זיך איהר דאס אלץ איצט אויסגעוויזען אזוי קליינליך, אהן ווערט, פשוט קאמיש ? פארוואס האט זי אין איצטיגען אויגענבליק נישט געזעהען פאר זיך דא קיין צוקונפט, דאס ערשטע, מאל האט זיך איהר אריינגע'גנב'עט דער געדאנק צי ס'לוינט צו ריזיקירען מיט דער צוקונפט, צוליב וואס-? צוליב וועמען ? ביי דעם דאזיגען צוליב וועמען האט זי זיך שטארק דערשראקען, אזוי אז זי איז געווארען א פערציטערטע.

(פארטזעצונג קומט).

היגיעניש-מעדיציניש עשמועסן אין די פאלקס-שולען

(2) דער לאָדזשער שול-אינספּעקטאָריאַט האָט נעכטען פונאַנדערגעשיקט צו די לייטערס פון די פאָלקס-שולען א צירקולאַר פון קוראַטאָריום, לויט וועלכען די גימנאַסטיק-לעהרער אין די האָזיגע שולען ווערען בעאויפטראַגט אין דעם שול - יאָהר 1934-35 צו פערגרעסערען די צאָהל שעה'ן פון גימנאַסטישע איבונגען מיט שפּילען און פערוויילונגען און מיט היגיעניש-מעדיצינישע שמועסען, וואָס עס דאַרפען געפיהרט ווערען דורך דאָקטוירים.

DR.

L. Czarnożył

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

62 פּיעטריקאָווער 62

און אָרדינירט איצט אין טשעכאָטשינעק
ווילאַ קאָשטשושקאָ.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 27-טען יוני 1934

6,35 גראַמאָפאָן, 6,40 גימנאַסטיק, 6,55 גראַמאָפאָן, 7,05 ידיעות, 7,10 גראַמאָפאָן, 7,20 פערשידענעס, 11,57 צייט-סיגנאַל, 12,03 ידיעות, 12,05 פּרעסע, 12,10 גראַמאָפאָן, ידיעות, 1,05 אוידיציע פאַר קינדער, 1,20 גראַמאָפאָן, 1,55 פון אַרבייטס-מאַרק, 2 עקספּאָרט, קאָמוניקאַט, 4 קאָנצערט, 5 פון פּ.ק.א. 5,15 טריאָ, 5,45 גראַמאָפאָן, 6 רעפעראַט, 6,15 קאָנצערט, 6.45 לאָדזשער פּאָסט-קעסטעל, 7 פערשידענעס. 7,15 מוזיק 7,50 ידיעות, 8,02 גראַמאָפאָן, ידיעות, פּאָעזיע, 10,30 רעפעראַט, 10,45 גראַמאָפאָן, 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען.

...

פון אויסלאַנד

7,30 פּראָג - „דאָן זשואַן" - אָפּערע פון מאָצאַרט, 7,30 ריגע — סימפ. קאָנצערט, 7,55 הילווערסום — אָפּערע פון בעטהאָווען, 8 דאַווענטרי – מוזיק, אוידיציע, 8 פּאַריז - מוזיק. פעסטיוואַל, 8 בוקאַרעשט – סימפ. קאָנצערט, 8,15 לייפּציג – אָפּערע, 8,45 שטראַסבורג – סימפ. קאָנצערט, 8,45 רוים – אָפּערע, 9,45 לוקסעמבורג – סימפ. קאָנצערט.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי – – – –	86.00
3 פּראָצענטיגע בודאָוולאַנע –	44.15
4 „ דאָלאַרוּבקאַ –	53.25
7 „ סטאַבּיליזאַציע (אמ.)	67.38
5 „ וואַרשאַווער פּ.-ב. 1934	56.75
5 „ לאָדזער „ „	49.75
ענגלישער פונט – – –	26.65
דאָלאַר – אָפיצ. 5.29 נישט אָפיצ. –	5.25
גאָלד-דאָלאַר – – – –	8.92
גאָלד-רובל – – – –	4.61
דייטשער מאַרק – – –	1.92

מעלדונגען!

הנחה-פאָרשטעלונג די גאַלע לאַטע

היינט, מיטוואָך דעם 27 9,30 אָוונד קומט פאָר אַ הנחה-פאָרשטעלונג אין טעאַטער ראָזמאַי-טאָשטשי ציגעל גאַס 27 פון „די גאָלע לאַטע" מיט אַלעקסאַנדער גראַנאַך אין דער הויפּטראָל.

בילעטען צום פּרייז פון 54 גר. ביז 2 זל. צו בעקומען אין דער באַראַכאָוו ביבליאָטעק אַלעיאַ קאָשטשושקי 9, היינט פון 1 – 10 פרידה און פון 6 אָוונד ביי דער קאַסע פון טעאַטער.

DR. MED.

H. Różaner

הויט, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

עמפּפאַנגט פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

אַלע סוחרים דאַרפען וויסען

אַז פון 1 יולי מוז מען פיהרען האַנדעלס-ביכער!

אנ'ערפאַהרענער בוכהאַלטער פיהרט שוין פיל יאָהר בײַ אייניגע פירמעס האַנדעלס - ביכער, וועלכע ווערען שטענדיג פון „אורזאָנד סקאַרבאָווי" אָנערקענט. איך גאַראַנטיר פאַר אָנערקענונג פון די ביכער! גאַנץ מעסיגע פּרייזען!

צו ערפאַהרען בײַ

ב. זאַרצמאַן

40 פּאָלודניאָוואַ 40

לינקע אָפיציגע — פּאַרטער.

Dr. med.

Haltrecht

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86

נעמט אָן פון 8—11 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט זונטאָג פון 10—1 בײַטאָג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

אוירען, נאָז און האַלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 11—2 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med.

Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אַנדזשעיאַ, 5 טעל. 159-40

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.

בעזונדערער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען.

אַכטונג, לעטניקעס!

די בעסטע און ביליגסטע קוועלע פון אָריגינעלע

פעלד-בעטלער

„פּאַלמאַ-פּאַטענט" וואָס זיינען בעקאַנט מיט זייער פּראַקטישער בוי און דויערהאַפטיגקייט,

ווי אויך **לעזשאַקעס** אין אַלע גרויסען און קוואַליטעטען

זיינען צו בעקומען ביי **ש. שוואַרצאָווסקי, פּולנאַצנאַ 24**

מיט גאַראַנטיע! ביליג! בעפאַר איהר קויפט – איבערצייגט אייך ביי מיר!

Dr.

S. Kantor

ספּעציאַליסט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען (סיפיליס און טריפּער), הײלט מענער = שוואַכע וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אָן פון 8–2 נאַכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאָג און יום-טוב פון 8–2 נאַכמ.

פאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פּרייזען.

Dr

Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָז-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

וואוינט יעצט **פּיעטריקאָווער 145**

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4, 8–9 אוו.

לעטשניצע

פאַר וועגערישע קראַנקע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1

טעל. 205-38

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד.

וועגעריש-קראַנקע, מענער-שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען, אַנאַליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאַציע

איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

אַ בעראַטונג 3 זל.

Poradnia
WENEROLOGICZNA

הויט און וועגערישע קראַנקהייטען

איז געוואָרען איבערטראַגען

אויף 2 זשעלאַזנאַ 2

(פּיעטריקאָווער 47)

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד, זונטאָג און הגאות פון 9–2 מיטאָג.

אַ וויזיט 3 זל.

פון 11–1 מיטאָג און פון 3–4 נאַכמ.

נעמט אָן אַ פרוי-דאָקטאָר.

די רייזעריי פון ב. טאַכטערמאַן

פּיעטריקאָווער 167

טעל. 191-16

נעהמט אָן זעמטליכע וואַכענע און האַלב-וואַלענע מאַטעריאַלען

צום רייסען

אונטער דער אויפזיכט פון לאַנגיאָהריגען פאַכמאַן טאַכטערמאַן.

רעעלע און סאָלידע בעהאַנדלונג.

אַ סערטיפיקאַט קיין פּאַלעסטינאַ

פאַר 3500 זל. וויל איך פערקויפען. טעל. 123-91 פון 10–1 בייטאָג.

אבערלאַק

זינגער'ס 3-פּעדימדיגע

אָנגעקומען ביי

SINGER i LACHMAN

Łódź, Aleksandryjska 2.

TEL. 246-73.

פון זאַפאַרט צו פערמיטען

אויף גאַוואָמיעסקאַ 8 אין פראָנט א גרויס האַלב געוועלב מיט 1 צימער וואָס איז א גוט איינגעפיהרט שניידער-צודאַטען פערקויף ווי אויך מיט די גוטע איינריכטונג. זיך צו מעלדען צום ווירט כאַראַקאָ.

פאַר גאַרד, ביזשוטעריע

און לאָמבאַרד-קוויטעס צאָהלט די העכסטע פּרייזען

אַיזידאָר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקה.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

Dr. med.

Oł. ZADZIEWICZ

ספּעציאַל-אַרצט פאַר האַלז, נאָז, אוירען און קעהל-קאָפּ-קראַנקהה.

Piotrkowska 164

tel. 125-26.

נעהמט אָן פון 4 ביז 8 אָוונד.

STARSZY FELCZFR

B. JOSKOWICZ

Północna 4, tel. 141-86.

שטעלט טעגליך פּאַהען מיט פרישע קראַוויאַנקע און גיט אויך אַרויס בעשייניגונגען.

נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 4—7 נאַכמ.

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי

אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פריוע פּאַסטענס

ס'ווערט געברויכט אַ מעדעל, וואָס קען נייהען ביי גוטע אָנערהעמדער. צו מעלדען זיך שקאָלנאַ 9 וו. 6. 2639

ראַקאַלען

צו פערמיטען פון באַלד 3 צימער מיט קיך און אַלע בעקוועמליכקייטען פראָנט 3 שטאָק ווי אויך פון 1 אָקטאָבער 3 צימער מיט קיך און קלאָזעט אין אָפיציגע 2 שטאָק. אינפאָרמאַציעס ביים הויז-וועכטער פּאָמאָרסקאַ 91. 2637

צו פערמיטען קיך מיט שטוב, עגצעלנע שטוב, 3 סוטערינעס פראָנטאָווע אַלטען-מאַרק 6 ביים ווירט. 2636

פערשידענעס

אַ שפּיגעל, א סאַלאָן, אַ טיש צו פערקויפען. אַדרעס פּאָלודניאָוואַ 42, פראָנט 2-טער שטאָק וו. 10. פרעגען ביז 10 פריה און פון 2 ביז 5 נאָכמ. 2635

נעכטען האָט מען מיר אויפ'ן בית החיים אַרויסגע'גנב'עט אַ ביימעלע מיט 70 זל. און פערשידענע קוויטונגען. די ה"ה גנבים ווערען געבעטען דאָס געלד זיך פערהאַלטען נאָר די קוויטונגען צוריק צושיקען צו אברהם פרידמאַן, פּילסודסקיעגאָ 57. 2638

Zagubiono dyplom akuszeryjny na imię Cywja Wolfson obecnie Liwszyc, Łask. znalazca zechce zwrócić do p. Frędkiego, Południowa 42. Zastrzeżenie poczyniono. 2633

ברוך-קראַנקע!!!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז. פון דעם אין גאַנץ פּוילען בעריהמטען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעד דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אָנערקענט פון פיל בעוואוסטע פּראָפעסאָרען.

ברוך-לײדענדע! פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי אַ מענשען-קאָפּ, און עס פאַלט אַריין אין דעם בויך איז דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכנה. פון פערדרייען זיך די קישקעס קען מען ווערען בראַנדיג און שטאַרבליך. — ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע גומי-הייל-באַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט בעזייטיגען אָהן שום אָפּעראַציע, ראַדיקאַל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאָלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע פאַלנדע ברוכען בײַ מענער, פרויען און קינדער. — ספּעציעלע אָרטאָפּעד. הייל-באַנדאַזשען פאַר צוריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציעס, ווי אויך ספּעציעלע אינדיווידועלע צוגעפּאַסטע אָרטאָפּעד. בויך-באַנדאַזשען געגען אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס.

פאַר קאַליקעס, הויקערס און אַלערליי פעהלער פון גוף!

אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט ווערען אויסגעפּרובטע די היילבעסטע און פון פיל פּראָפעסאָרען אָנערקענטע מעטאָדע סטעצ, אָרטאָפּעד. הייל-גאָרסעטען פאַר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואַקסענע, קינסטליכע הענד (פּראָטעזען) און פיס, ווי אויך די פּראַקטישסטע אָרטאָפּעדישע שטראַטען פאַר שטערצליכע פּלאַטפיס לוים גיפּס-מאָדעל.

אַכטונג! — אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פערזענליך בעהאַנדעלט.

30 יעהריגע פּראַקטיק, פולע גאַראַנטיע!

ערמעסיגטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו.

עס ווערען אויך אָנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. ספּאָל. (קאַסאַ-כאָריך). — אַכטונג!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

אָנערקענונגס-בעשייניגונג

פון די פּראָפעסאָרען פון לעמבערגער אוניווערזיטעט

מיר בעשטעטיגען, אַז ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז וואָלטשאַנסקאַ 10, איז זעהר אַ פעהיגער אָרטאָפּעד און פערדינט אויף איבערצייגען קראַנקע אויף רופטורען און אָרטאָפּעדישע קראַנקהייטען אונטער זיין אויפזיכט.

(-) Prof. Dr. R. Baracz, operator.
Prof. Dr. J. Mariszler
Prof. Dr. B. Kalinowski i inni.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה

פאָר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייטע שפּאַלטען 4 . . . .

אין טעקסט—40 . . . . 60—

נאָכ'ן טעקסט—12 . . . . 18—

אויסער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט ,,שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס מיטעלדיגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען א היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אמעריקא—1 דאָל.

פּראַלדערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון זייער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און טער מין פון די אַנאָנסען איז די פערלאָג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. relac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman